

ИЗДАЊЕ ШУМАДНСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

5/2009

Цена 80 динара

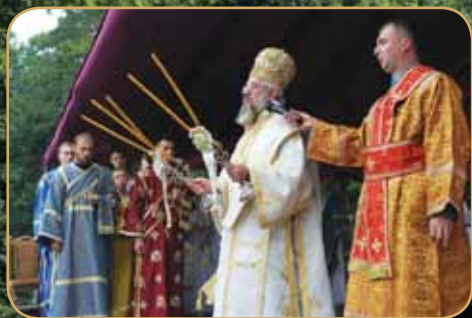

www.eparhija-sumadijska.org.yu

Седам векова манастира Тресије

*фото
репортажа*

Седам векова манастира Тресије

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

Излази са
благословом Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXI
Број 5, (185), 2009.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић, јереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленик"
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic@sezampro.yu

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 182-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

Свети апостол и јеванђелиста Лука, Дејан Манделц

Седам векова манастира Тресије	2
Разговор са схи-архимандритом Јованом.....	5
Христо Јанарас, Људска права и православна вера.....	6
протојереј ставрофор др Зоран Крстић, Цркава између јавног и приватног друштвеног сектора.....	10
Срећко Петровић, Библијски креационизам у православној Цркви.....	12
Интервју са протојерејем Николом Црнокраком.....	16
Освећтан новоподигнути храм Светог архангела Михаила у Корману....	18
Владан Миливојевић, Веначко-рудничка митрополија.....	29
Дјева изнад ума и поимања, тумачење догматика седмог гласа.....	34

Из летописа Епархије шумадијске

Нова издања

Изложбе

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована

Дечија страна

Насловна страна: Манастир Тресије

Седам векова манастира Тресије

Три значајна јубилеја – седам векова од подизања, три стотине година од прве и седамдесет година од започињања последње обнове Светоархангелског манастира Тресија прослављени су 13. септембра 2009. године светом Литургијом коју је служио Епископ шумадијски Господин Јован уз саслужење Епископа липљанког и игумана манастира Високих дечана Господина Теодосија, уз сабрање више хиљада верника Шумадијске епархије и гостију из Београда и других крајева

оком јутарњих часова, када су верници са свештеницима и монасима из више десетина аутобуса, који су дошли из већине парохија Шумадијске епархије, али и из Београда и других градова Србије, у миру и тишини прилазили манастиру, видело са да они не долазе да се упознају са још једним спомеником дугог трајања из наше историје, већ да прилазе светињи о чијој спасењској и молитвеној улози имају свест. Осетило се да знају да су вековима у Тресијама многи тражили и налазили утеху и да су се сусретали с Богом. Имали су на уму да су манастирски житељи у сваком тренутку преживљавали оно што је сналазило Србе и њихове духовне и световне вође. И у време успона, када богоугодни владари краљ Драгутин и деспот Стефан Лазаревић утврђују српску државност и културу на северу; или када је после обнове Пећке патријаршије ово један од најугледнијих манастира у околини Београда; а и у доба патријарха Гаврила Дожића који пред Други светски рат започиње велику обнову коју води

Литургији доживе прекус Царства Божијег, због којег је манастир Тресије и претрајао.

Светој Литургији испред Светоархангелског храма началствовао је првојерарх Цркве Божије у Шумадији Владика Јован који се, као и његови претходници, несебично старао да Тресије данас буду манастир, по уређености и поретку, свима на радост и понос. Саслуживао је Господин Теодосије, Епископ липљански и игуман дечански, као и многи монаси и свештеници Шумадијске епархије. Живо учешће у Литургији имали су и многобројни појци, црквени хор Оплепац из Тополе, ученици крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог...

Након прочитаних јеванђелских зачала (Мт 22, 1-14, Прича о свадби царева сина и Мт 5, 14-19, Беседа на гори – о Закону старозаветном и заповестима Христовим) беседио је домаћин, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован:

„У име Оца и Сина и Светога Духа, помаже вам Бог драга браћо и сестре!

Сабрали смо данас у овом свештеном манастиру, који вековима сабира, а Богу хвала и данас је сабрао све нас, све људе добре воље, људе богочежњиве, људе боготражитеље који су жедни Живога Бога и Речи Божије и правде Његове. И овде су се вековима напајали том Живом Водом и сабирали у заједницу Тела и Крви Господње, што управо и чини заједницу Бога, људи и анђела.

Као што се Бог јавио на Гори синајској, на Гори сионској, на Гори таворској, тако се Он јављао на овом месту и на овој Гори космајској кроз векове. Слава Божија на овом светом месту је почивала вековима и почиваће, ако Бог да, до краја света и века. А Господ је увек био уз овај манастир, шта год да се са њим догађало кроз историју. А догађало се много! О, када би

наш ови зидови знали казивати шта су све чули, о потресним исповестима и дубоким тајнама које је кроз векове овде наш народ исповедао. Те тајне само су Богу знане и овим зидинама манастирским. Кад би ови зидови знали да говоре, могли бисмо да испишемо предивну, истина мукотрпну, дуготрајну, али велику историју српског народа. Током свих седам векова у Тресијама је било све у знаку Христовог

нам ови зидови знали казивати шта су све чули, о потресним исповестима и дубоким тајнама које је кроз векове овде наш народ исповедао. Те тајне само су Богу знане и овим зидинама манастирским. Кад би ови зидови знали да говоре, могли бисмо да испишемо предивну, истина мукотрпну, дуготрајну, али велику историју српског народа. Током свих седам векова у Тресијама је било све у знаку Христовог

распећа и Христовог васкрсења. Зато је овај манастир опстао. Богу хвала, и данас опстаје као сведок српске духовности, културе и писмености.

Зашто је овај манастир опстао, браћо и сестре? Зато што је свака стопа ове земље натопљена молитвеним сузама оних који су кроз векове у овој светињи живели, а и оних који данас живе. Јер је свака стопа натопљена крвљу бранитеља и крвљу градитеља. Зато је свака стопа овога места освећена и зато нас данас овај седмовековни јубилеј позива да се сетимо да на светој земљи стојимо. И данас овде можемо рећи оне речи које је чуо Мојсије на Синају – изуј обућу јер је место где стојиш свето.

Браћо и сестре, светиња освећује место, али и човек својим животом место освећује, зависно од његовог духовног и моралног живота. Људима који су живели овде Бог се јављао и крепио их да изнесу благи јарам Христов. Ето, Он, Христос и данас нас позива и данас се Он јавља нама деци Божијој коју је Бог благословио да будемо учесници овог светог догађаја – прослављања седам векова заснивања манастира Тресија. Бог нас је удостојио, као и наше претке, да се окупљамо око овог светог олтара Божијег и да учествујемо на светој Литургији која нас је данас овде и сабрала.

А шта је Црква друго, браћо и сестре, до служба Богу и народу. Шта је Црква, ако не сабрање за Трpezом Господњом око које се сабирао, сабира и сабираће се народ Божији. Та Трpezа Господња на овом светом месту постављена је пре седам векова – и она и данас постављена стоји.

А и остаће, ако Бог да, до краја света и века. Чујемо и данас позив да дођемо на ту трpezу, да се нахранимо Живога Бога. Али, као што рече данашње Јеванђеље у коме је Господ упоредио Царство небеско са свадбом домаћина – да увек знамо и да имамо тај осећај да је Господ једном поставио трpezу за свагда. Али и да преиспитамо себе, да се случајно не нађемо на тој свадби и на тој Трpezи Господњој недолично одевени, као што говори данашње Јеванђеље. Да, недолично одевени, са недоличним делима која ми људи по својој слабости знамо да чинимо.

Заиста, историја овог манастира нерскидово је везана са историјом овог народа. Када је народ страдао, страдала је и ова светиња, кад се народ духовно подизао и ова светиња се подизала и обнављала. Зато смо у овај јубилеј укључили и прославу годишњица

обнављања ове светиње. Тако је и сада, јер бреме свог народа ова светиња и данас носи. И носиће докле год овде буде горело кандило и свећа, и док се год буде народ Божији окупљао на Трpezу Господњу, то јест на свету Литургију.

Колико ли је, браћо и сестре, ова светиња за време свога постојања утешила уплаканих, орадотила тужних и уцвельених зацелила? Колико ли је ова светиња вратила народа Божијег на пут Христов, на пут покајања, на пут који води у Царство небеско? Ево, Богу хвала, овај народ осећа и данас да ова светиња још носи његово бреме искушења, патњи и невоља. Зато овај Божији храм и данас и увек изнова сабира душе гладне и жедне Бога Живога, да се овде науче путу Господњем угледајући се на своје свете претке. Дивно је то у очима нашим и велики је то дар Божији, велика је то наука и порука нашег живота – сабрани смо данас око ове светиње током прославе овог јубилеја. Ми прослављамо тиме Господа који је прославио све оне који су живели и који су се сабирали у овој светињи и који ће се сабирати и живети до краја света и века.

Браћо и сестре, данас Црква Божија слави празник Појаса Пресвете Богородице, а слави и Сабор святих Срба. Нисмо могли изабрати богоугоднији дан да се саберемо око ове светиње него ли данас. Зато данас овако сабрани замолимо Мајку Божију да својим појасом опасује ову светињу и све оне који ће живети у њој, да она својим појасом опасује род људски и наш српски православно. Замолимо наше свете претке, којима је Црква овај дан посветила, да нас сабирају на места на која су се они сабирали, а то је управо Трpezа Господња и света

Литургија. Замолимо их да нам помогну да будемо њихови достојни наследници, не само на речима, не само да се позивамо на њих, него управо да живимо њиховим животом.

Данас сам радостан и душом и срцем што овде са нама саслужује Његово преосвештенство Владика липљански и игуман манастира Дечана Господин Теодосије. Он нам доноси благослов светиња косовских и благослов светог краља Стефана Дечанског. Да се помолимо и ми Богу за њега, за Владика Артемија, за сав српски народ на Косову и Метохији, да им Бог да снаге и крепости да издрже. Издржаћемо и они и ми, ако у срцу носимо Косово као колевку своју, ако у срцу и мислима носимо осећања да је Косово колевка наша. Зато, драги Владико, од срца хвала на благослову који нам данас овде доносите.

Вама, браћи и сестре, нека Господ узврати сваки добром, нека свети анђели којима је ова светиња посвећена буду ваши чувари, да вас прате на путевима вашим, у овом животу који нимало није лак. Али, када је хришћанину, када је православу било лако? Никада! Али му је увек лако када је био са Богом. А Он је увек са нама, само да видимо јесмо ли ми са Њим?!

Нека сте срећни, нека сте Богом благословени, нека је благословен игуман ове свете обитељи отац Јован и његови житељи. Он овде носи бреме више од шест деценија, он овде пали кандило за вас, зато се сетите и њега у својим молитвама. Бог вас благословио!“

Након свете Литургије, током које се причестио велики број учесника овог молитвеног скупа, Епископ Јован уручио је висока признања заслужнима за актуелну обнову манастира Тресија. Орден Светог Саве првог реда, на предлог Епископа шумадијског, добио је манастир слављеник, а уручен је архимандриту Јовану. Највише одликовање Епархије шумадијске, Орден Светог Симеона Мироточивог, за учешће у сређивању Тресија, Епископ Јован је доделио Живораду Милосављевићу, председнику општине Сопот, Јовану Јовичићу, привреднику из Неменикућа и Милети Радојевићу из Лазаревца.

На почетку културно-уметничког програма посвећеног великим јубилејима, о историјском трајању манастира Тресија говорио је академик професор др Момчило Спремић. Подсећајући да народно предање подизање Тресија везује за деспота Стефана Лазаревића, професор Спремић је наговестио да је време заснивања могло бити и раније:

„Не без разлога, градња се може померити за један век раније, негде на почетак XIV stoleћа, дакле у доба пре седам векова, у време владавине краља Драгутина који је господарио тадашњом северном Србијом и североисточном Босном. Био је то побожан владар који је умро као монах Теоктист.

То нимало не умањује заслуге деспота Стефана Лазаревића по коме је народ овдашње Црквине звао Високи Стеван. Више него било који владар он је хришћански култивисао овај предео обновом старих и дизањем нових светиња. Не само да је посећивао овај крај, он је овде живео. Иако је био у двоструком вазалству, према угарском краљу и турском султану, његова Деспотовина била је узорна државна творевина, имала је солидну привреду у којој се нарочито истицало развијено рударство. Српско сребро стизало је тада на удаљена тржишта Медитерана и других крајева света, а управо овај крај био је познат по рударској производњи још од античких времена.

Строг према себи и према другима, деспот Стефан био је образован човек, љубитељ књиге и сам даровит писац. Печат духовном животу у његовој држави давали су исихасти, монаси светогорског образовног круга. Били су то монаси изразито аскетског правца који су се посветили тишини, савршеном миру – исихији, тежећи Божанској светлости која се указала апостолима на Таворској гори. Без сумње, у то време довршено је уписивање крста на падињама Космаја чије су четири тачке четири манастира, а западна је Тресије – са укупно осам манастира који чине космајску Свету Гору.

У турском попису из 1460. године први пут је забележен манастир Тресије под тим именом. Зашто баш тада? Зато што је три године раније обновљена Пећка патријаршија што је довело до обнове српске црквене организације. До тог доба српски народ и Српска Црква нису били признавани, били су ван закона. У попису из 1560. године Тресије су имале за-

видно братство од дванаест калуђера и приход од 400 акчи, више него било који манастир на подручју Београда. Али, без познавања општих међународних прилика није могуће сагледати ни историју једног народа ни прошлост једног манастира.

Када су крајем XVII века почели аустријско-турски ратови, Османлијско царство почело је да узми-

че. Изгубило је Панонију, граница је враћена на Саву и Дунав недалеко од овога краја. Током дугих и тешких борби народ се селио. Бежао је преко великих река у Аустрију, а сеоба под патријархом Арсенијем III Чарнојевићем с правом је названа Велика сеоба Срба. Срушене су Тресије, а део покретног материјала пренет је у Фрушкогорске манастире. Али су Тресије и обновљене 1709. године, трудом хаџи Висариона, игумана манастира Раковице с братијом, како пише на каменој плочи коју је он оставио.

Зашто су монаси обновили баш овај манастир? Зато што су знали више од нас, знали су његову старину, вредност, значај. Само овај јубилеј обнове од пре три стотине година вредан је обележавања и прослављања. Пошто је манастир и касније рушен, уследила је нова обнова 1939/40. године. И то је својеврсни јубилеј од седамдесет година.

Ипак, манастир и данас има и старијих предмета из прве половине XIX века. Све у свему, да закључимо, дуга је и бурна историја манастира Тресија; вековима је био неми сведок прилика и неприлика. У ратним временима када се народ расељавао запустео је и рушен је, у мирним временима када се народ досељавао обнављан је и насељаван. Делио је судбину свога народа.“

Током културно-уметничког програма своју родољубиву поезију говорио је песник Драгомир Брајковић. Наступио је и црквени хор Оплепац и фолклорна друштва космајског краја.

Гостољубиви домаћини, пре свих стрешина манастира архимандрит Јован, свештенство Космајског архијерејског намесништва и благочестиви народ овог краја, приредили су трпезу љубави за све ходочаснике током које се Владика Јован захвалио још једном свима који на било који начин помажу овај

манастир. Са посебном пажњом и узбуђењем саслушано је обраћање Владике Теодосија о црквеном животу на Косову и Метохији. Са видним смирењем, истицао је да за све, па и за живот и трајање косовометохијских светиња у овим тешким временима, треба благодарити Богу. Ако се у светињама богослужи, окупиће се и народ. А светиње су живе и живеће са својим народом, поручио је Владика Теодосије.

Негослав Јованчевић

РАЗГОВОР СА СХИ-АРХИМАНДРИТОМ ЈОВАНОМ

манастир Светих архангела Тресије привлачи пажњу уредношћу, лепотом за око и мелемом за душу. То је заслуга старешине манастира, схи-архимандрита Јована (Маричића), који је у овом манастиру пуних шест деценија.

Дан доласка у манастир остао ми је дубоко урезан у памћење, прича отац Јован. Идући у рано јутро путем ка манастиру, осетио сам тако снажан мирис тамјана, као никада у животу. У манастиру, сваки предмет привлачио је моју пажњу сјајем и чудном лепотом.

Када посетиоци манастира Тресије кроче у порт и сусретну се са Вама, на шта им прво скренете пажњу?

Не када уђу у наш манастир, када пређу праг наше капије, него и када му прилазе, и свакодневно помислим – нека се Богу моле. Велики су били, поготово су то данас, изазови и искушења за наше душе. Само вера наша православна може да нас сачува и спасе.

Какав утисак носите, осврћући се на обнову и изградњу у којој сте учествовали као духовник и немар?

У души сам смирен и задовољан када људи, верници и намерници, дођу оптерећени неким својим немирима, а оду одавде смирени и растерећени. О обнови и изградњи нашег манастира, у претходним годинама, нека дела говоре. Она то чине упечатљивије од наших речи. Овај манастир је историјски манастир. Овај манастир је устанички манастир. Био је руина која је личила на једног старца који је све ратове одротавао. Изумрла му породица. Остао слеп и хром. Тако је овај манастир некада изгледао. А данас, овде се догодио прави препород.

Готово сваког дана у манастиру се нешто гради, ради, ствара. Напредак је толико очигледан да ова Светиња већ сада личи на најлепшу капију Космаја.

Увек сам размишљао о томе шта треба урадити у новом дану који нам је Бог даровао. Себи лично ништа не приписујем. Само благодати Божјој – и за одуховљење и за градитељски напредак и уређење нашег манастира.

Обдарени се талентима за занате и уметност?

И на томе благодарим Богу коме сам служио. Пчеларио сам, виноградаро, копао, зидарио и бавио се столаријом, а знам што-шта и око механи-

ке. Ако хоћете да будете добар домаћин све то треба да савладате. Што се уметности тиче, уважавам оне који уметност стварају. Опробао сам се у сликарству и духовној музици. Мислим, приметили су нешто од тога људи који овде долазе.

Три године трају припреме за обележавање јубилеја манастира Тресија. Ако подвучете црту испод обављеног посла, шта намеравате још да урадите?

Прво, да се још усрдније Богу молимо, а друго, да недовршено у манастиру завршимо. Али, желео бих, и та ме мисао никако не напушта, да се до разрушеног манастира Кастаљана у Космају направи нови пут. То је једва један километар, а штета је не видети и ту космајску светињу само зато што нема ваљаног прилаза. И то да знате, када смо на Ђурђевдан 2000. године служили службу Божју на темељима Кастаљана, барјак са иконом Светог Георгија обасјала је задивљујућа светлост. Можда, и као позив да се, ово што рекох, опосли.

ЉУДСКА ПРАВА И ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

Предавање одржано на Православној богословској школи Светог Крста, 4. октобра 2002. године

Које је значење термина „људска права“? Придев „људски“ означава нешто уопштено за све људе. „Права“ припадају сваком човеку појединачно, безусловно и без изузетка. Свако појединачно људско биће јесте носилац права.

Реч „право“ односи се на захтев појединца – на његово потраживање, на захтев који је омогућен неким општеприхваћеним (и тако обавезним за све) законским прописима. Законски прописи („друштвени уговор“) јамче да је право *легалан*, тј. обавезан за све, захтев појединца.

Законито (уређено законским прописима) очување права појединца је основни атрибут савременог доба. Оно је у теорији засновано на философији просветитељства (крај 18. века). Појам права је на Западу био познат од средњег века, иако није сасвим јасно када је овај термин био први пут употребљен. Међутим, у средњем веку, права су се тичала одређених појединаца или одређених друштвених класа. Коренита новина савременог доба почива на чињеници да је оно учинило да права буду „хумана“, тј. да буду општа за све људе, без дискриминација.

Заштита људских права постала је симбол савремене западне цивилизације. Заједно са прихватањем напредне технологије, преузимање законских обавеза (међународних споразума) ради заштите права појединца (индивидуалних права) се у модерном свету сматра доказом цивилизованости друштва. Наравно, земље које су потписале ове међународне споразуме и интегрисале их у свој правни систем не поступају увек у складу са дужностима на које су се обавезале. Људска права се још мање уважавају на пољу међународних односа и у стратегијама великих сила.

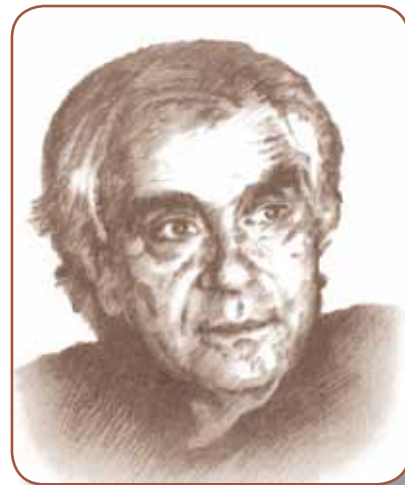
Ово значи да заштита људских права остаје *морални* проблем. А моралност увек и одмах захтева одговор на питање: ко и уз помоћ којег ауторитета дефинише моралност, ко обавезује људе да се повинују њеним правилима? Да ли је то Бог и Његов закон, како то кажу религиозне институције? Са таквим ставом, Запад Европе је проживео (у такзваном средњем веку) веома негативна историјска искуства. Религиозна етика је постала повезана, у свести народа, са ситуацијама социјалне неправде, мучењима, самовољом, тиранијом, грозоморним кажњавањима, идеолошким тероризмом.

Средњовековно искуство је довело савремено доба до полемичног одбијања било какве метафизичке заснованости морала и права. Порицање *метафизике* (metaphysics) је охрабрило потпуно потврђивање *природе* (physics). Замисао је била да нормативна начела и владавина Правде не треба да се изводе из хипотетичког „Закона Божијег“, којим су произвољно руковале религиозне институције, већ из логике закона природе који је објективан и који може да се контролише.

Човек је по природи логичко биће; расуђивање је природна особина свих. Следствено томе, из логичке дефиниције општег добра и користи могли бисмо да изведемо неурођена морална начела. Наравно, под претпоставком да би свака особа када би била својевољно посвећена општој (природној) логици, одговорно прихватила услове „друштвеног споразума“.

На овај начин је појам „природног права“ продро у савремено доба, уз невероватан раст области и сектора. Са њим је дошао и појам „природног“ права за сваку „природну“ особу без обзира на друштвене, класне, економске и друге различитости. Религија је строго одвојена од друштвених организација, тиме постајући лична ствар; одвајање „светог“ од „световног“ (одвајање Цркве од Државе) се данас сматра институционалним *sine qua non* западних друштава. Наравно, већ од краја 18. века, у атмосфери ентузијастичког потврђивања природе и одбијања метафизике, маркиз Де Сад (marquis De Sade) је предвидео да логика природе није увек доброћудна и да је, напротив, злочин нераздвојив од човекове биоструктуре. Страхота нељудског понашања, потпуно уништење било каквог смисла права појединца, достигла је свој врхунац током двадесетог века. Чак и данас, када се глобална хегемонија Запада поздравља као победа у одбрани људских права, геноцид, етничко чишћење, покољ невиних, мучење, надзирање и цензура, чак и ропство, налазе се свакодневно на дневном реду међународне арене. Довољно је сетити се трагедије Палестинаца, Курда, Срба или становника северног Кипра, како би се схватило да Запад обично одлучује о томе који људи имају људска права, а којима ова права по дефиницији треба ускратити.

Постоји важно питање на које специјалисти из области људских права немају одговор. Како и зашто је древна Грчка, која је, у људској историји, створила *политику* (и као „вештину“ и као „науку“), као и величанствено достигнуће *демократије*, потпуно запоставила појам „људског права“? Исто питање може да се постави и за римско право, које је имало преломан утицај на сваки нови облик кодификације права у Европи и које је такође запоставило појам „људских права“. Треба ли закључити да је класична антика, на коју је Европа тако поносна, била равнодушна према заштити људског живота, образа и достојанства?

Покушаћу да дам кратак одговор који се тиче древне Грчке, јер је то важно за моју главну тему.

Радикална новина античке Грчке у људској историји огледа се у томе што је она преобразила једноставно *са-борављење* у достигнуће *града*, што је преобразила неопходно (из утилитаристичких разлога) заједништво у „спровођење истине“. *Град* је држава друштвених односа која настаје онда када су циљ и оса заједништва *метафизички*, а не утилитаристички. Овај циљ је опонашање онога „што истински постоји“, начина постојања „у складу са истином“, пут без подмитљивости и неморала. А овај пут је „општа“ (тј. универзална) логика, логика склада и реда, што универзум претвара у *космос* (грч. *украс*).

Опонашање заједнице односа „у складу са истином“ је вештина и наука *политике*, начина на који се заједништво преображава у град. Ово не може да буде напор појединца или циљ појединца; ово је по дефиницији друштвени догађај, „заједничко дело“. Људи који учествују у овом делу су *грађани*: они деле врховну част у испуњавању, кроз своје животе и своје односе, „истине“, а то је начин постојања онога „што истински постоји“.

У савременом добу, „индивидуална права“ штите индивидуу од произвољног спровођења силе. Али у древној Грчкој, сила је подразумевала све грађане заједно (*demos* – грч. *народ*) – „Држава“ (сила) је припадала *демосу* (*демо-кратија*). Сваки грађанин „има разум и силу“: од момента када постаје *грађанин*, он (или она) је по дефиницији способан да има било коју политичку службу (због тога су грађани бирани *насумично*, а не гласањем).

Због тога што је политичка служба „света“ (она служи истини), тело грађанина је такође свето. У древној Грчкој, било какво nanoшење телесне повреде је за грађанина било незамисливо (бичевање, ударање, итд.); било је незамисливо вређати тело грађанина. Такође је било незамисливо имати целата: Сократ, који је одабрао смрт уместо изгнанства, је сам попио отров – није било целата који би га убио.

Стога може да се закључи да је очување „права појединаца“ било потпуно непотребно у античком грчком свету – читава идеја није била компатибилна са грчком верзијом политике. Част да се буде *грађанин* је пружала много више повластица него што су их пружали прописи штићењем индивидуалних права (кроз грађанско право).

Древни грчки образац нам помаже да разумемо настојање Православне Цркве (под условом да искључимо идеолошки „православизам“ наше епохе и његове институционалне представе) *vis-à-vis* питања „људских права“. Није случајно да су прве апостолске (створене од стране апостола Христових) хришћанске заједнице, како би изразиле и откриле свој идентитет и своје специфично разликовање од било које друге „религије“, позајмиле од *политичког* догађаја античке Грчке реч „*ecclesia*“ (грч. *скупштина*).

У древној грчкој „народној скупштини“, грађани се нису окупљали првенствено због тога да дискутују,

суде и доносе одлуке, већ највише због тога да би установили, конкретизовали и открили *град* (*начин* живота „у складу са истином“); на исти начин, хришћани се не би сакупљали првенствено зато да би се молили, богослужили и бивали поучени, већ највише због тога да би конституисали, конкретизовали и открили, на евхаристијској вечери, начин живота „у складу са истином“, нетрулежношћу и бесмртношћу: не да би подражавали секуларној „логици“, већ да подражавају Тројичну Заједницу Личности, заједницу која конституише истинско постојање и живот, јер „Он *јесте* Живот“ (1. Јн 4, 16). Учесницима у овом црквеном догађају, чак и разбојницима, царинцима, проституткама, или грешницима, није била потребна установа индивидуалних права. Бити причасник и члан тела Цркве значи постојати да би се волело и како би се било вољено – дакле, далеко од било којег очекивања само-заштите кроз законодавство које би било „обавезно за све“.

Овај историјски преображај политичког догађаја античке Грчке у евхаристијско тело хришћанске Цркве има две основне последице:

Прва последица: грчки политички модел је био историјско тело које је остварило и открило темељну разлику између *Цркве* и *религије*. Црква је догађај и начин заједничарења међу личностима, начин *љубави*, тј. слобода постојања независно од природе, слобода од природних ограничења времена, пропадљивости и смрти. Насупрот томе, религија је индивидуални догађај, подређен природној потреби сваког човека да поштује и одбровољи непознато и онострано – то је индивидуални напор у сврху индивидуалне вере, индивидуалних врлина, индивидуалног оправдања, индивидуалног спасења.

У првом случају (у случају Цркве) појединачни идентитет се остварује и открива кроз превазилажење

себе (само-превазилажење) и приношење себе (само-приношење). Ово је идентитет онога што ми називамо *личношћу*, тј. постојање са делатном стваралачком другошћу, које је плод односа заједничарења, љубави, и слободе од ега. У другом случају (у случају природне религије и *религиозног* облика хришћанства и на Западу и на Истоку), индивиду тражи своје оправдање и спасење, очување своје самољубиве метафизичке безбедности, кроз врлине, добра дела, итд.

Последично, мишљење да је, у европској историји, религијски индивидуализам претходио егоцентризму *религиозног* (од Карла Великог па надаље) хришћанства и постао калуп за апсолутну важност индивидуалних права у савременом свету, није неосновано. Када је тиранија метафизике одбачена, циљ индивидуалног метафизичког спасења је замењен циљем секуларне (законске) заштите. А ово је оно што је породило политички систем такозване „репрезентативне демократије“, која стоји као антипод античке грчке демократије (на исти начин на који *религиозно* индивидуализовано хришћанство стоји као антипод Православне Цркве).

Друга последица преображаја древног грчког политичког догађаја у евхаристијско тело хришћанске Цркве је очување и откривање разлике између *метафизике* и *идеологије*: различити облици „теократије“ немају никакве везе са древном грчком политиком као „спровођењем истине“, нити са црквеним остварењем иконе Тројичне Заједнице. Теократија је злоупотреба метафизике (као врховног ауторитета) како би се наметнула нормативна начела понашања или циљеви ауторитета кроз силу над колективом (на пример, фраза из цихадске исламске традиције „У Бога верујемо“ /“In God we trust”/ на сваком америчком долару). Али било која употреба метафизи-

ке у сврху световних циљева преображава метафизику у идеологију, у психолошку илузију.

У случајевима античке грчке демократије и Православне Цркве, друштвени догађај не може да постане подређен идеолошким правилима или циљевима, јер је његово динамично остварење циљ сам по себи. Односи који остварују заједницу живота су у оба случаја јединствени крајњи циљеви колектива, јер они конституишу *начин* „који истински постоји“ (чак иако се овај начин односи на два различита модела).

Метафизика је подређена идеологији (што води до таквих феномена као што су теократија, „царовање милошћу Божијом“, папоцезаризам, цезаропапизам или фундаментализам) када испразни свој *онтолошки* садржај (тј. питање о бићу, о узроку и сврси постојања). Метафизика без онтологије служи индивидуалној психологији (приоритету индивидуалних осећања, сентименталних „неминовности“, „убеђења“ која штите его). И метафизика позајмљује ове психолошке „неопходности“ и „убеђења“ од идеологија.

Знаменити Семјуел Хантингтон (Samuel Huntington), у својој чувеној књизи „Судар цивилизација“ (“Clash of Civilizations”) (књизи са изненађујућим нетачностима и монументално протумаченим произвољностима), криви савремена друштва чија је култура често била развијана кроз православну традицију због њихове неспособности да се прилагоде начелима заштите индивидуалних права. Према његовом гледишту, потешкоће ових друштава да примене тренутне прохтеве западних идеологија као што је „плурализам“, или захтеве за „толеранцијом разлика“, су исход њихове неспособности.

Засигурно, православно црквено предање игнорише идеју *колектива* као *societas* (друштво, удружење – прим. прев.), као „узајамног савијања индивиду ради опште користи“. Оно игнорише колективитет као аритметички збир не-различитих индивиду, оно игнорише људско са-постојање као просто са-борављење на основи рационалног консензуса, оно игнорише идеју друштва неповезаних индивиду. Укратко смо видели појам друштвеног и политичког догађаја за који се стара православно црквено предање и бесконачну вредност људске *личности* коју ова концепција баштини.

Међутим, у православној литератури, разумевање и поштовање заштите индивидуалних права, која су уведена кроз западни савремени свет, такође постоји. *Више* (друштво или више личности, које откривају личну јединственост, другачијост и слободу кроз друштвене односе) не поништава нити уништава *мање* (законска, институционална и једнообразна заштита сваког појединца од деспотизма силе). Ми православни признајемо да историјско постојање сличних искустава, као што је средњи век на Западу, показује да је заштита индивидуалних права главни успех и драгоцен циљ.

Ипак, учинили бисмо насиље над историјским памћењем и критичком мишљу ако истовремено не бисмо препознали да је, у поређењу са античким грчким *градом* или са византијском (или после-византијском) *заједницом*, заштита људских права *пре-политичко* достигнуће. То је неоспорно достигнуће, али и достигнуће које још увек није задобило (можда чак није ни разумело) изворно значење политике: политике као заједничког дела живота „у складу са истином“, политике образоване на основу вредности онтологије (а не на циљевима себичних интереса).

Појам „индивидуалног права“ није само производ философије просветитељства, појам који је карактеристичан за цивилизацију савременог доба. У садашњој историјској реалности, индивидуална права су првенствено материјал за остварење савремене „парадигме“, нашег савременог начина живота. У функционисању политике или економије, у „друштвеним сукобима“, или у индивидуалним егзистенцијалним проблемима (као што је еутаназија), значење „индивидуалних права“ је претпостављено као само-очевидан критеријум било каквог деловања, планирања, или логичке доследности.

Једнако овоме, обимна међународна литература увиђа и анализира непобитну кризу савремене културне „парадигме“. Проучаваоци уопштено препознају „историјски завршетак“ многих основних координата модернизма: крај идеологија, крај парламентарног система, крај рационализма, итд. И ово није само теоријско нагађање. Сваки грађанин такозваног „развијеног“ друштва има свакодневно непосредно искуство брзог одбијања и отуђења од темељних координата модернизма:

Комерцијализација политике, њено поковање законима публицијетета, масовно испирање мозга, буквално су збрисали „репрезентативни“ тј. „представнички“ парламентарни систем. Политичари не представљају грађане и њихове интересе, већ економски капитал изборне пропаганде и интересе оснивача фондова. У међународној области, мрежа економских и политичких интереса води у друштвену корупцију која се драматично повећава кроз бесмртност средстава информисања и њихово функционисање у складу са „публицитетом“ и „читљивошћу“. Трговина оружјем одржава ратове и сукобе, а трговина дрогом уништава младе. Вера у рационалност „друштвеног уговора“ је доживела колапс одавно; чини се како ће само логика сукоба интереса да преостане.

Симптоми овакве вредности никада нису исход простог моралног пропадања; они су чисти докази краја културне „парадигме“. „Парадигма“ модернизма је била заснована на егоцентризму „људских права“. Облик који је окренут ка заједници, заснован на заштити људске егзистенцијалне истине и аутентичности може да буде носилац нове културне „парадигме“.

са енглеског превели
Маријана и Срећко Петровић

ОДЛИКОВАНИ ВЛАДИКА ЈОВАН И СТАРЕШИНА САБОРНЕ ЦРКВЕ

оводом храмовне славе Саборне цркве у Крагујевцу, Успенија Пресвете Богородице, братство Саборног храма заједно са Културно-историјским Центром Српска Круна организовало је 28. августа славско сабрање у порти храма.

Након вечерње службе, вероучитељ Предраг Обровић поздравио је све присутне у име Саборне цркве и Његовог Преосвештенства епископа шумадијског Г. Јована и у име „Српске Круне“, најавивши да ће ово сабрање бити уз богато музичко наслеђе нашег народа на које ће нас подсетити Српски културно-уметнички ансамбл „Смиље“ извођењем српских игара и песама. Радост сабрања употпунио је и нарочити догађај, чланови Управног одбора „Српске Круне“ председник господин Александар Пријић и извршни секретар госпођа Мирјана Раденковић уручили су Његовом Преосвештенству епископу шумадијском Г. Јовану највише одликовање Српске Круне, Орден „Круна“ за заслуге у архипастирском раду у Шумадији, у подизању нових и обнављању старих цркава и манастира и духовном обнављању нашег народа. Такође, додељено је одликовање и старешини Саборне цркве пројереју-ставрофору Зарију Божовићу, Орден „Пресвете Богородице“ за изузетну вишедеценијску пастирску делатност у Крагујевцу. Прота Зарије, се видно изненађен због указане части, захвалио свима присутнима, истакавши да му је за непуних тридесет година служења Богу и народу у Крагујевцу нарочита част да прими ово одликовање, пожелевши свим присутнима да им Господ Бог и Мајка Божија узврате сваким добром и да им помогну да приме јеванђелске врлине у срца своја и да живећи по њима, живе достојно имена хришћанског и српског.

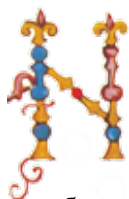
Ово сабрање завршило се свенародним колом које се исплело у порти Саборне цркве, која је ове вечери била препуна насмејаних лица озарених празничном радошћу.

Зоран Врбашки, свештеник

ЦРКВА ИЗМЕЂУ ЈАВНОГ И ПРИВАТНОГ ДРУШТВЕНОГ СЕКТОРА

Рад са међународне конференције *Положај црква и вјерских заједница у савременој Црној Гори*, одржане од 22. до 25. маја 2008. године у Бару, представља покушај и предлог дефинисања појмова (индивидуално, приватно, јавно, државно, друштвено, слободна воља) који се најчешће користе приликом разматрања односа државе и Цркве, и места Цркве у савременом цивилном друштву, око чијег садржаја постоји неразумевање и неслагање. Посебно се појам *приватно* различито разумева на Западу и Истоку услед различитих историјских прилика у последњих 50 година. Приватно као основ има слободу која је и основна претпоставка вере

Наш скромни допринос анализи сложене и актуелне теме односа Цркве и државе састојао би се, превасходно, у појашњењу и предлогу за одређење појединих појмова које сматрамо основним и чија се употреба не може избећи, али око чијег садржаја постоји неслагање, неразумевање, па и извесна конфузија.

Ти основни појмови би били: индивидуално, приватно, јавно, државно и друштвено. Сматрамо да предлог дефинисања садржаја ових појмова може предупредити многе неспоразуме.

Горе наведени појмови, које ћемо покушати да одредимо, нарочито су постали актуелни у последњој деценији 20. века са сломом комунизма у источној Европи. Од тада почињу да се примећују разлике у њиховом разумевању, што се одражава и преноси на односе државе и Цркве у тим земљама, као и на разумевање места Цркве у друштву. Религија у тим земљама, укључујући наравно и Србију и Црну Гору, поново добија на значају, враћа се у јавни живот и тражи своје одговарајуће место. Неки теоретичари су тај процес назвали Божијом осветом, Божијим реваншом, деприватизацијом вере итд.

И баш око поменутог појма *приватно* постоји највеће неразумевање и различито схватање Запада и Истока. На Западу (додуше, после вековних борби и недоумица) овај појам, у оквири-ма религије, значи да она припада и извире из слободе сваког појединца и да не може бити наметнута или негирана од стране власти и било које државе. Схваћена у овом смислу *приватност*, односно слобода вере, спада у једно од највећих достигнућа модерног чове-

ка у односу на тоталитаризам и апсолутизам који су познавале средњовековне државе. Подсетимо се на правило *чија је регија, односно територија, тога је и религија*, тј. да религијска припадност хегемона одређује и религијску припадност поданика, које је било само једна степеница (у то време чак и позитивна) у превазилажењу верских сукоба који су потресали Европу 16. и 17. века. На Истоку је, опет, у време комунизма појам *приватно* другачије разумеван. То да је религија приватна ствар значило је јавну и друштвену забрану религије, односно забрану јавне манифестације верских осећања. Вера се могла манифестовати у строго и апсолутно одређеним просторима, а то су храм и кућа. У овом случају приватно се поистовећивало са тајним и индивидуалним. Разрешење ове дилеме било би следеће: *приватно* је у супротности са појмом *државно*. Исто тако *приватно* се не поистовећује са *индивидуалним*. Вера, како смо већ рекли, подразумева слободу, слободну одлуку сваког појединца. Треба ли подсећати да

Никео-цариградски Символ вере почиње глаголом веровати у првом лицу јединине – **верујем**, ја верујем и то је израз **моје** слободне воље. Нечија

вера може бити индивидуална, појединачна, у смислу да само та особа, једина на свету, верује баш тако, али, по правилу, она је колективна, односно изражава се у заједници са другим људима. И као таква, она и даље остаје приватна, тј. изабрана и жељена од самих појединаца. И то је чињеница коју држава мора апсолутно да поштује. Она треба да обезбеди, на основу закона, простор и претпоставке

за остварење оваквих приватних иницијатива и избора, под основним условом да ти појединачни или колективни избори не угрожавају другог или, пак, не угрожавају друштвени интерес. Карактеристика модерне државе настале, између осталог, и на вишевековним верским сукобима као покушају њиховог решења, је религијски неутрална, секуларна држава, што не подразумева атеизам, како се неутралност често код нас схвата. Неутрално за државу значи односити се исто према свим грађанима и њиховим организацијама које поштују закон. Савез, можемо га назвати константиновском симфонијом између државе и Цркве, није карактеристика модерне државе и то је чињеница коју би Црква требало позитивно да вреднује, зарад свога добра. На овај начин се вера и Црква штите од самовољног и насилног мешања државе у црквени живот. Односи између државе и Цркве се у модерној држави регулишу законом, а не било чијом добром или лошом вољом. Увид, макар и површан, у политичку и црквену историју модерне Србије 19. и 20. века показује да је у тим, никад до краја одређеним односима симфоније између државе и Цркве, увек страдала Црква и постајала једна од служби државне администрације, са мањом или чак потпуном контролом од стране државе, а никад обрнуто. Позивамо се у овом ставу на истраживање Слободана Марковића о проблему клерикализма у Србији. Православна Црква, заправо, у односу на државу никада није имала снаге да наметне своју вољу, јер је за то потребна велика економска и политичка моћ, коју Црква никада није имала, нити је томе тежила. У том смислу, зарад слободе Цркве, природни простор деловања и места Цркве је *друштво*, што је, опет, појам различит од појма *држава*. Друштво, тј. цивилно друштво, је простор ван државне управе и економије у коме су сви актери равноправни и у коме нема никакве принуде и силе, јер је легитимна сила карактеристика државног апарата, али не и друштвене сфере. Друштвени простор подразумева да се сви грађани и њихове организације у њему равноправно заузимају за оно што им је важно.

У овом смислу, сам наслов који смо дали излагању *Црква између јавног и приватног* показује се као лажна дилема која, ипак, може да нам послужи за коначно разграничење и објашњене појмова које смо навели.

Приватно – значи слободно, оно што је моја приватна одлука у коју нико, па ни држава, не може да се меша, у овом случају по питању вере и припадности Цркви. Вера остаје приватна и кад се изражава *индивидуално* или *колективно*. Она се, исто тако, изражава јавно, у јавности, сем у случају кад је гоњена, па се изражава тајно. Дакле, приватно и јавно нису супротни појмови, већ је јавно у супротности са тајним, а оно што је приватно може бити јавно као у случају вере. Као приватна, вера не подразумева наметање, али ни негирање од стране *државне власти*, већ се она, као таква, изражава и делује у области друштва, на основу сопственог устројства и у општим оквирима позитивног законодавства.

Закључујући, још једном желимо да нагласимо колико је за веру битна, па и одлучујућа, слободна одлука, и да изразимо наду да су далеко иза нас времена када су људи били гоњени зарад свог мишљења и веровања, зарад своје, дакле, приватности, али, исто тако, зарад постојања те исте слободе, да су за нама и различити облици теократије или државне религије, које намећу веру уз помоћ државног апарата. То су лице и налице исте реалности.

Коришћена литература:

Petru Joanis, *Χριστιανισμός και κοινωνία*, изд. Βανίας, Солун 2004.

Kalaizidis Pantelis, *Ορθοδοξία & Νεωτερικότητα*, изд. Ινδίκτος, Атина 2007.

Марковић Слободан, *Црква и политика*, Српска православна црква у Србији и држава: клерикализација или цезаропапизам,

http://www.filg.uj.edu.pl/~wwwip/postjugo/texts_display.php?id=117

Миодраг Павловић

КТИТОРОВ САН

Хтео бих да будем дародавац
који сопствено спокојство зида
да подижем стубове тврђе
од костију на које се ослањају сени
и да сводове спусти ниско
до каменог олтара
хтео бих да позовем неког
да ми наслика ликове од ћилибара
уграђене у подлогу од алабастра
одувек је градитељство чудотворно било
ктитор подиже цркву
да у њој на своју руку може да устане
затим да порасте толико
да једва може у њу да стане

из књиге *Рајске изреке*
Завод за уџбенике, Београд 2007

БИБЛИЈСКИ КРЕАЦИОНИЗАМ У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

„Када се наука и Свето Писмо не слажу,
наука очигледно греши.“

Хенри М. Морис

еч „креационизам“ долази од латинске речи *creatio*, што значи *стварање*. У ширем смислу *креационизам* означава схватање да је свет створен. У том контексту и ми хришћани смо „креационисти“. Овде ћемо, међутим, да се осврнемо на ону врсту креационизма која је карактеристична за фундаменталистичке деноминације Северне Америке – такозвани „библијски“ или „научни“ креационизам.

На семинару вероучитеља у Крагујевцу одржаном 2007. године благословом епископа шумадијског Јована, о. Хризостом из Грчке је поменуо спор који се у Грчкој води око теорија еволуције и креационизма и покушајима да се направи сукоб између науке и богословља. Сличан спор постоји и у Русији, а од недавно је присутан и код нас.

До данашњих дана спор између вере и науке ове врсте је био искључиво феномен северноамеричког континента. Сада смо, међутим, сведоци тога да тзв. „креационизам“ налази своје упориште и у Европи, а и у нашој Цркви. Да ли је могуће протестантску креационистичку науку накалемити на чокот православне вере?

Опште карактеристике тзв. „библијског“ креационизма би у кратким цртама биле следеће: Књига Постања, а и само Свето Писмо у целини, тумачи се дословно; свет је створен за 144 часа;¹ на основу рачунања „библијске хронологије“² сматра се да су свет и васиона стари не више од 10000 година; научне теорије које говоре о старости васионе од неколико милијарди година, као и оне које сматрају да

се живи свет развијао постепено и у дугом временском периоду су стога лажне, јер Свето Писмо, извор истинитих научних информација, не каже ништа о некој великој старости створеног света;³ теорија еволуције која је доминантна у савременој науци је подвала; Потоп је био катаклизма светских размера током које је страдао сав живи свет на земљи итд. Цитат чувеног креационисте Хенрија Мориса, дат испод наслова овог чланка, сасвим довољно илуструје настојања „библијског креационизма“.

Оваква схватања, заснована на буквалог интерпретацији Старог Завета, нису својствена

православном богословљу (напоследку, сам Стари Завет нам не дозвољава да га буквално тумачимо⁴). Ова екстремна мишљења су почела нагло да се шире међу православнима на самом крају двадесетог века, након пада „гвоздене завесе“, када су се Русијом и истоком Европе размилели мисионари бројних екстремних протестантских деноминација, и започели своју издавачку делатност превођењем и објављивањем књига америчких креациониста. Такве књиге су релативно брзо преплавиле и наше књижаре, не само световне већ и црквене и манастирске, и у њима данас можемо да нађемо велики број књига и мултимедијалних издања које су приредили „Центар за природњачке студије“ и остали адвентистички и ини домаћи издавачи.

Међутим, православни Светом Писму не приступају као уџбенику астрономије, геологије или биологије, већ као речи Божијој, и стога нису из Писма извлачили научне закључке (што је била особина хришћанског Запада, која се читовала у сукобима везаним за имена Николе Коперника и Галилеа Галилеја), већ су у њему тражили реч спасења, о чему је својевремено доста писао отац Лазар Милин.

Истовремено, православни се нису плашили науке и научних истраживања: православни манастири су током векова били центри науке и културе. Многи источни Оци – од времена светог Климента Александријског⁵ до данашњих дана – сматрали су да је изучавање науке добра и корисна ствар.

С друге стране, протестанти, који су у покушају да исправе оно што су по њиховом

схватању римокатолици искварили пробали да реформишу Цркву, избацили су из хришћанства практично све, осим самог Светог Писма. Иако су по питању односа Светог Писма и научних сазнања међу њима у почетку владали умеренији погледи (као што је то и данас случај са главним протестантским деноминацијама), њиховим цепкањем на бројне фракције дошли су до изражаја и екстремни ставови. Поједини су дошли до става да је Свето Писмо непогрешиво у сваком могућем погледу, не само верском већ и научном, а да је свако ко тврди супротно у заблуди. Замахом хришћанског фундаментализ-

ма у Америци крајем деветнаестог и почетком двадесетог века, изазваним богословским либерализмом, настао је и „библијски креационизам“, који науку оптужује за лажи, теорију еволуције сматра преваром моћног дарвинистичког лобија, и арогантно себи присваја научни ауторитет. Амерички фундаменталисти су били вешти у обраћању масама и употреби медија, на популаран начин су кроз „Проповеди из науке“⁶ раздвојили „чисту науку“ од „спекулативног теоретисања“, и искористили су поштовање Библије од стране јавности: као резултат овога, фундаменталистички креационистички покрет је остао утицајан до данашњих дана.

Каква је историјска позадина оваквог схватања односа Светог Писма и науке? У свом чланку „Православље и креационизам“ ђакон Андреј Курајев као један од могућих разлога види неодговарајући превод фразе из стиха 18, 1 другоканонске књиге Премудрости Исуса сина Сирахова на латински, где је библијско описивање постепеног призива у постојање различитих живих облика затамњено неодговарајућим латинским преводом. Грчка реч *koine* из изворника, која значи „заједно“ или „повезано“, је у латинском преводу, Вулгати, преведена речју *simul*, која је променила значење реченице. Уместо „све повезано створи Господ“ настало је „Господ створи све *истовремено*“ (*симултано*). Овај цитат Вулгате је тесно повезан са доцнијим отпором према научним ставовима на Западу и борбом западног хришћанства са научним „јересима“ што је резултирало сукобима креациониста са науком данас. Иронију представља чињеница да став из „неканонске књиге“ утиче на размишљања оних који исту иначе одбацују.

Креационизам тражи научне податке и научно знање у Светом Писму, док их наука налази у истраживању природе. Постоји ли сукоб Светог Писма, односно хришћанске вере, и науке? Ако прихватимо фундаменталистички приступ (да све у Писму узимамо дословно, и да је потребно да нападамо науку како бисмо оправдали своју веру), постоји. Ако, међутим, Писмо не схватимо као уџбеник геологије, физике и биологије, и не прихватимо библијски извештај о стварању у дословном смислу, никакав сукоб не може постојати.⁷

Сукоб између богословља и науке кроз историју је борба између римокатолика и протестаната на једној страни, и научника на другој. Готово да не постоје расправе на ту тему унутар православног хришћанства, а уколико их има – настале су тек у скорије време под утицајем хришћанског фундаментализма.

Ово је првенствено стога што Оци Истока, уопштено говорећи, нису заузимали фундаменталистичку тачку гледишта по питању односа библијског описа стварања света и природног поретка с једне стране, и научних истраживања с друге стране. Како је то рекао Владимир Лоски, „Црква се увек и са много слободе служила философијом и науком у апологетске циљеве, и никада није бранила релативне и заменљиве истине, као што брани неизмењиве истине своје догме... Нама је Црква открила тајну нашег спасења, а не тајне васељене које сасвим сигурно нису ни потребне за спасење“.⁸ Црква кроз историју није нападала науку и није се бавила питањима да ли је неки научник верујући или атеиста, нити је на основу религиозних ставова научника осуђивала или прихватала научне теорије.

Али, иако је имала позитиван став према науци, Црква се увек чувала „догматизовања“ науке и научних теорија. Апостол Павле је упозоравао прве хришћане на знање које надима, које не вреди и које ће проћи (1. Кор 8, 1; 13, 2.8), на „философију по човеку“ (Кол 2, 8), а сходно овоме Оци Цркве су упорно говорили о две врсте знања, и о једином за хришћане важном знању – *богопознању*,

некада апофатички поистовећеним са *незнањем*.⁹ Могућ је комплементаран однос вере и науке,¹⁰ али није и нужан, јер је световна мудрост „лудост пред Богом“ (1. Кор 3, 19; уп. 2, 6-7). Сходно томе, православни хришћани се нису упуштали у научне дебате како би бранили ову или ону научну теорију потезујући хришћанске догмате као аргументе.

Међутим, сведоци смо да се православни данас понашају другачије. Као што је приметио А. Курајев, у општој опијености ирационалношћу православни се упуштају у расправе о науци и прихватају се метода протестантског фундаментализма. У црквеним часописима се објављују чланци који промовишу креационизам. Поједини клирици наше Цркве дижу свој глас против научних теорија попут теорије еволуције, и тако међу вернима стварају неки привид сукоба вере и науке, обилно и некритички се служећи креационистичком литературом, која је достигла застрашујући обим на српском језику за кратко време. Одређени текстови које су потписали православни клирици би били сувише екстремни чак и за саме савремене креационисте, јер су засновани на „доказима“ одбаченим и од самих креациониста.

Ако је адвентистима седмог дана битно да докажу како је свет створен за буквалних шест дана – ради оправдања њиховог учења о „светковању суботе“ – није јасно са каквим циљем овакав подухват на себе предузимају православни аутори? Ако не

постоји догмат који говори у прилог адвентистичких теза, ако се ниједан од Сабора није бавио старошћу васељене, какав би значај за православне хришћане могло да има учење адвентистичких креациониста о „младој земљи“ Ако за адвентисте – теоретичаре и идеологе „библијског креационизма“ – није могуће да Постање тумаче ни на један други начин осим на дословни, јер су обавезани на то учењима „духа пророчтва“ тј. пророчице Елен Вајт, шта би могло да наведе православног хришћанина да усвоји такав екстреман став? Заиста, ако Бог није створио свет за шест дана, то не значи да га уопште није створио, и са православне тачке гледишта питање датума стварања, тј. старости света нема никаквог значаја за наше веровање.

Ако се научне теорије слажу са извештајем из Постања – да људско биће представља последњу тачку биолошког развоја живог света – зашто улазили у сукоб са науком?

Док с једне стране фундаменталисти злоупотребљавају Свето Писмо како би оправдали своја веровања, поједини научници светског угледа, попут Ричарда Докинса, истовремено злоупотребљавају научна истраживања као оружје за борбу против сваког облика религије; међутим, да ли православни хришћанин треба да на такве нападе одговори аргументима библијских креациониста? По мишљењу савремених православних теолога, Дарвинова теорија, са становишта православног богословља, постаје потпуно безбедна.¹¹ Зашто онда некритички узимати фундаменталистичке аргументе и сукобљавати се са науком?

Током „западног ропства“ православног богословља православни нису успели да одоле искушењу сличном овоме које пред нама стоји данас: у дијалогу са римокатолицима се дешавало да православни користе аргументе реформатора, као што се и дешавало обрнуто – да у дијалогу са реформаторима православни богослови посежу за римокатоличком теологијом. Резултати су били поражавајући. Стога би и данас било опасно да се православни упуштају у

дијалог, или боље рећи сукоб са науком користећи аргументе креациониста, јер:

а) Православљу не прети никаква опасност од савремене науке или научних теорија: богослови и двехиљадугодишње историјско искуство Цркве уверавају нас да ауторитет Светог Писма нимало није угрожен научним сазнањима;

б) сам конфликт између вере и науке у православном окружењу је вештачки изазван агресивном пропагандом мисионара фундаменталистичких протестантских деноминација, и није својствен православном богословљу: Црква никада није учествовала у научним истраживањима, већ се интересовала за спасење света.

Мисија Цркве се никада није сводила на то да по сваку цену људе увери у чињеницу да је свет створен и да постоји Бог: и демони знају да Бог постоји (Јак 2, 19), али им такво знање не користи. Ако друге убедимо да Бог постоји, то не значи да смо допринели спасењу света: напослетку, једно такво наметнуто знање своди Бога на предмет познања, Бог престаје да буде Личност, и постаје Сила која се намеће логичким, научним или било којим другим аргументима. Креационисти превиђају да је онај који је убеђен да је свет створен и да Бог постоји и даље *незнабожац*, јер Га није упознао као Оца. Утолико је бесплоднија апологетика „научног креационизма“, јер исти никада неће моћи да премаше границе природног богословља.

Потребно је нагласити да је Свето Писмо књига Цркве и да га није могуће тумачити на фундаменталистички начин. Писмо није научни зборник, већ *Реч Божија*.

Пре 16 векова је Аурелије Августин, светитељ неподељене Цркве, написао неколико пасуса о научницима, науци и онима који би да Свето Писмо користе како би оправдавали своја наопака схватања и заблуде:

„Често и неверник зна нешто о земљи, о небесима, и другим елементима овог света, о кретању и орбитама звезда, чак и о њиховој величини и положају,

Каленик

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каријаки Каридојанис Фиццерад

БАКОНИСЕ У
ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ
Позване на светост и служење

о предвиђању помрачења сунца или месеца, циклусима година и годишњих доба, о врстама животиња, биљака, камења, и тако даље, и ово знање он држи сигурним на основу искуства. Срамотна је и опасна ствар за неверника да чује хришћанина како, дајући наводно објашњење Светог Писма, прича бесмислице о тим темама; и треба да предузмемо све потребне мере да предупредимо такву ситуацију, у којој неверни могу да укажу на огромно незнање хришћанина и да му се смеју са презиром.

Није овде срамота то што је та необразована особа исмејана, већ то што ће људи ван наше верске породице мислити да су наши свети оци мислили то што та особа мисли, и тако ће писци нашег Писма бити одбачени као незналице, што изазива велики губитак оних на чијем спасењу радимо. Ако људи виде хришћанина како греши у пољу које они добро познају, и чују како он инсистира на својој глупој интерпретацији нашег Писма, како ће они онда поверовати том истом Писму када им оно говори о васкрсењу мртвих, нади у вечни живот, и Царству Божијем, када им је показано да је то Писмо пуно лажи о стварима које су они сами научили кроз искуство и светлост разума?

Несмотрени и неупућени тумачи Светог Писма улажују у неизрециве проблеме и тугу своју мудрију браћу онда када су ухваћени у неком од својих погрешних мишљења и када им задатак поставе они који нису омеђени ауторитетом наших светих књига. Јер тада, како би одбранили своје крајње неразборите и очигледно нетачне тврдње, они ће покушати да се за доказ позову на Свето Писмо, и чак да по сећању наводе многе пасусе за које сматрају да подржавају њихов став, иако не разумеју ни оно што кажу ни оно што доказују и бране.¹²

Мислимо да ове речи блаженог Августина могу да се примене и на феномен о коме говоримо. Речи Светог Писма упућене људима могу да се аутентично разумеју само унутар оне заједнице којој су предане и која их је изнедрила, протумачене од стране истог оног Духа који их је надахнуо, никако према свом нахођењу, парцијално и према потреби, већ увек у посматрању библијског текста као целине, уз уважавање историјске димензије као и духовног и културног контекста његовог настанка.

Када Свето Писмо говори о стварању света, онда оно није природословна, научна књига у модерном смислу речи. Речи у првој и другој глави Књиге Постања нису репортажа неког извештача који је присуствовао стварању свемира и свега у њему, већ су оне у првом реду речи о Богу, дакле о нечему неизрецивом, а онда и речи упућене људима, и то свим људима. Те речи су оденуте у књижевне облике, поређења, то су метафоре и антропоморфне слике. Те речи нису дефинишуће већ су асоцијативне, и као такве пружају могућност да нам изгледају свагда нове и другачије откривене и доживљене, и може се рећи да је богословље Постања увек *поетско* богословље, па чак и онда када нам се чини да запада у неке реченичне дефиниције. Не би требало да занемаримо овакву природу речи Светог Писма и да

напомене:

¹ Тј. за буквалних 6 дана иако су, према извештају из Постања, сунце, месец и звезде створени тек четвртог дана стварања.

² Која, на начин на који је интерпретирају креационисти, не постоји, јер у Светом Писму нема прецизираног одређивања времена и датума неког догађаја, већ се догађаји везују за библијске личности.

³ Што и није сасвим у складу са тврдњом из Писма да су пред Богом хиљаду година као један дан и један дан као хиљаду година – уп. Пс 90, 4; 2. Пт 3, 8.

⁴ У противном, морали бисмо да прихватимо бројне антропоморфне представе приписане Богу: да Бог има руке, ноге, да се одмара, да хода по Едемском врту итд.

⁵ Свети Климент каже: „Писмо уопштено назива мудрошћу сваку земаљску науку, све оно што људски ум може да достигне... јер свака вештина и свако знање долазе од Бога“ – *Срмота*, књ. I, IV

⁶ „Sermons from Science“, назив серије филмова намењених популарисању идеја „библијског креационизма“, које су амерички креационисти снимали крајем тридесетих година двадесетог века.

⁷ Међутим, с друге стране је потребно да наука остане наука, тј. да не одговара на питања као што су: „Који је смисао живота?“, „Постоји ли Бог?“, „Да ли добро и зло имају икакво значење за нас?“, „Шта се дешава када умремо?“ итд., што је јасно приметио Френсис С. Колинс у својем предговору књизи *Saving Darwin*.

⁸ Владимир Лоски, *Мистичка теологија Источне Цркве*, Вршац 1995, стр. 71.

⁹ „Јер ми је познато да постоји *беспрекорно незнање* и *шкодљиво знање*“ – свети Григорије Палама, *Тријаде* I, 1, пар. 4 (цитирано према Јован Мајендорф, *Свети Григорије Палама и православна мистика*, Београд 1983).

¹⁰ Уз обострани опрез: присетимо се бројних биоетичких дилема савремене науке, везаних за истраживање људског гена, клонирање, стварање живота у вештачким условима, експериментисање на људима и живим бићима итд.

¹¹ Уп., нпр., митрополит пергамски Јован Зизиулас, „Догмат о стварању“, *Догматске теме*, Беседа, Нови Сад 2001, стр. 297–300; Христо Јанарас, „Антрополошки принципи“, *Теолошки погледи*, 4/85, Београд 1985, стр. 229–237.

¹² Блажени Августин, *De Genesi ad literam* 1:19–20.

¹³ Грчки израз „ποιητής“, који се користи у првом члану Символа Вере, значи „створац“, али и „поета“, „лесник“: Бог је *Песник* неба и земље, тј. Онај који ствара из љубави. Свет је поезија и Творац света је *Велики Поета* (уп. еп. Николај Велимировић, *Религија Његошева*, Глас Цркве, Шабац 1987, стр. 19). Бог је *Поета* неба и земље, богословље стварања је *поетско* богословље.

га тумачимо попут милитантних креациониста, нити да „реч спасења“ (Дап 13, 26) читамо као књигу научних дефиниција. Будимо деца по срцу, али не и по уму (1. Кор 14, 20).

На крају, библијски креационизам одувек постоји у Православној Цркви, али не онакав каквим га представљају мисионари фундаментализма, већ у следећем облику: Бог је створио свет (Пост. 1, 1), и толико га је заволео да је Сина Свог Јединородног дао (Јн 3, 16) *за живот света*, да се свет спасе Његовим посредством (Јн 3, 17). Верујемо, дакле, у Бога као Творца¹³ неба и земље, *Поету* који је свет створио из љубави, који свет љуби и који неће дозволити да свет пропадне.

КРОЗ УПОЗНАВАЊЕ ДРУГИХ МИ СЕ ОБОГАЂУЈЕМО

оком посете Шумадијској епархији група професора Института Светог Сергија у Паризу (Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge à Paris), протојереј Никола Црнокрак, декан, свештеник Живко Панев, Joost van Rossum, са групом студената из разних земаља света сусрели су се са Епископом шумадијским Г. Јованом, да би затим обишли крагујевачке цркве, Богословију Светог Јована Златоустог, Радио Златоусти... Дуже су се задржали у крагујевачкој Богословији, разговарајући са професорима и ђацима о актуелним богословским темама. Поздрављајући домаћине, декан Светог Сергија, протојереј Никола Црнокрак, који је пре одласка у Париз завршио Богословију у манастиру Крки и студирао на Београдском универзитету, рекао је да боравак у Крагујевцу сматра походом својих својима. Похвалио је и услове у којима живе и уче полазници ове богословске школе. Ректор крагујевачке Богословије перотојереј ставрофор др Зоран Крстић, са професорима и ђацима Богословије, приредио је за госте из Париза ручак, који је такође био прилика за плодан богословски разговор.

Током боравка у Крагујевцу, протојереј Никола Црнокрак, декан угледне париске високошколске установе, одговорио је на неколико питања Информативне службе Шумадијске епархије:

Питање: Какво место у савременим богословским токовима има Институт Светог Сергија у Паризу?

О. Никола Црнокрак: То је заиста интересантно питање. Институт Светог Сергија је свеправославни институт, он је место где могу да се окупе студенти из разних земаља. Чињеница је да је то мали факултет, али у исто време он даје могућност да се упознају студенти из Либана, из западноевропских земаља, из источних земаља. Овде постоји могућност свеправославне сарадње и упознавања. Кроз упознавање других, ми се обогађујемо. Имамо добре везе са разним православним факултетима, као на пример са Светотихоновским институтом у Москви, са многим румунским факултетима, са Минском, са Светим Владимиром у Њујорку, са Кембриџом, са факултетом у Софији у Бугарској. Институт има везу, односно присутан је у разним свеправославним богословским школама.

Питање: Како сарађујете са римокатоличким и протестантским високошколским теолошким установама?

О. Никола Црнокрак: Имамо пријатељске и добре везе и односе са католичким институтом и са

протестантским факултетом. Често учествујемо на разним конгресима и скуповима које заједнички организујемо. Те везе су више академске, богословске, дијалогске. Преко нашег Института, западни свет упознаје православну традицију. Можемо рећи да се Институт данас развија у два веома важна правца, у две важне области: то је патристички препород, преко великих имена Георгија Флоровског, Кипријана Керна, Јована Мајендорфа, а имамо и литургијску област, која је доживела препород захваљујући Александру Шмеману, Керну и другима. Наша установа даје могућност западним школама да се упознају са својим коренима који и њима припадају, као и нама.

Питање: Како Ви, као човек са богатим академским и пастирским искуством, видите улогу Цркве у XXI веку?

О. Никола Црнокрак: Улога Цркве је иста од апостолских времена до данас. Црква треба да буде у Светом Духу, као Тело Христово. Ми треба да будемо чланови живог тела, живе Цркве и да сведочимо, свако на свој начин, свако у свом духовном контексту, оно што нам је Христос предао и дао.

Питање: Какви су Ваши погледи на глобалне односе у свету, има ли места песимизму?

О. Никола Црнокрак: Не, не! Знате, ми као хришћани немамо песимистички однос према свету. Наша вера се заснива на смрти и васкрсењу. Без смрти нема васкрсења. Ми живимо у историји, а у исто време у историју укључујемо ту есхатолошку димензију Цркве, тако да је хришћанство носилац љубави, оптимизма и радости. Ми пролази-

мо у историји кроз сумрак, таму, пустињу, али имамо наду. Као што је говорио старац Силуан, наша страдања могу да имају позитиван карактер, човек мора да прође кроз крсно страдање. Страдање улази у састав нашег живота.

Питање: Шта говорите својим пријатељима у Француској о Србији?

О. Никола Црнокрак: Ми смо заиста као народ, као земља, били у једном апокалиптичком периоду. То је било заиста страшно. Ја лично, да вам се исповедам, дуго сам, малте не, ђутао. Знао сам тачно шта треба да кажем, али сам са друге стране знао да они којима бих говорио не би ништа разумели. Држао сам неку врсту страдалачке исихије, нисам много причао, али сам био дубоко убеђен да преживљавање Срба у том страшном периоду представља страдање праведног Јова. Ми као нација смо прошли као страдајући народ, али то не треба да драматизујемо, нити да правимо трагедију од нашег страдања. Надам се да нама као појединцима то треба да буде огромна лекција за наш живот и наше стваралаштво.

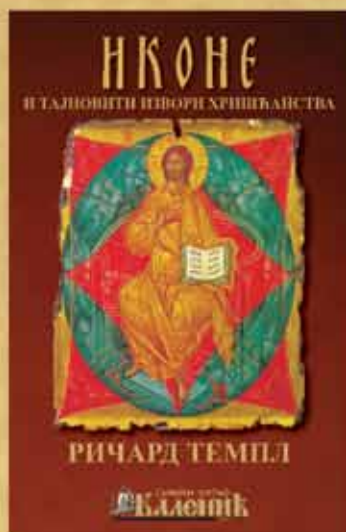
Питање: Оче декане, посетили сте Епархију шумадијску, упознали сте Владика Јована. Какве утиске носите?

О. Никола Црнокрак: У сваком случају, ми се са Преосвећеним Владиком познајемо одавно. Он нам је на један сликовит начин рекао да смо дошли у срце Србије, у срце наше Цркве; а ја сам рекао да смо, не само дошли у срце, него да нам је он, Владика, отворио срце. Први сусрет нам је био благодатан и пун љубави, осећања, али и жеље да заиста можемо да се боље упознамо и сарађујемо.

Као прилог овом разговору, доносимо неколико најважнијих биографских података декана Института Светог Сергија у Паризу.

Протојереј Никола Црнокрак рођен је 1951. године у Бенковцу (Хрватска). Године 1972. са одличним успехом завршава Богословију Света Три јерарха у манастиру Крки. Након што је током школске 1972/73. године у Београду слушао предавања из историје филозофије и психологије, одлази у Париз и уписује се на Институт Светог Сергија. Радам о богословљу светог Симеона Новог Богослова стиче академски степен магистра 1978. године. На институту Светог Сергија и другим угледним париским факултетима наставља докторске студије, бавећи се и даље патристиком (Псеудо Дионије Ареопагит) али и библистиком (Ориген као егзегета) и грчким и словенским средњовековним рукописима. Степен доктора наука стекао је 1981. године радом о српској средњовековној хагиографској литератури. Научно се усавршавао и на атинском Филозофском факултету, а у светогорским манастирима проучавао је рукописно наслеђе. На Институту Светог Сергија предаје Нови завет и аскетско богословље. Парох је и намесник парохије Светог Серафима Саровског у Паризу.

ново у издању
издавачке установе
Епархије шумадијске

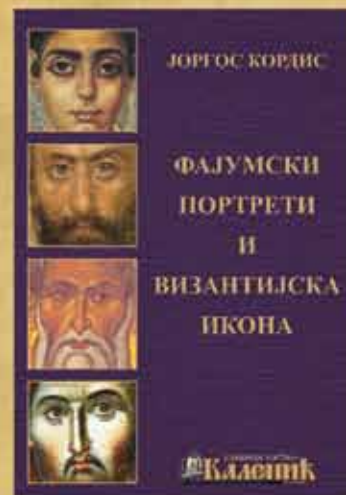
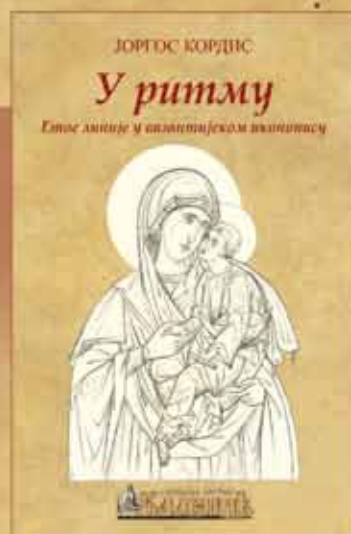
Ричард Темпл

ИКОНЕ

и тајновити
извори
хришћанства

Јорџос Корџис
У РИТМУ

Етос линије у
византијском
иконопису

Јорџос Корџис

Фајумски
портрети и
византијска
икона

ОСВЕШТАН НОВОПОДИГНУТИ ХРАМ СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА У КОРМАНУ КОД КРАГУЈЕВЦА

суботу, 19. септембра 2009. године, када Света Православна Црква прославља Чудо светог архангела Михаила, Његово преосвештенство Епископ шимадијски Господин Јован освештао је новоподигнути храм посвећен Светом архангелу Михаилу у селу Корману, надомак Крагујевца. Верни народ Кормана и суседних места дочекао је Епископа шумадијског Господина Јована са великом радошћу, јер освећење храма Светог архангела Михаила значи да ће имати богомољу у своме месту и да више неће морати ради црквеног сабрања, светог причешћа и молитве да одлазе у суседно село.

Након освећења храма и полагања моштију светог Кнеза Лазара Косовског, Владика Јован је служио свету архијерејску Литургију, уз саслужење више свештеника из крагујевачких и околних парохија. Пошто је прочитано јеванђелско зачало (Лука 10, 25-37), Преосвећени Владика је у литургијској беседи истакао да Господ станује у чистом срцу човека, наглашавајући да је нечисто срце оно срце које не познаје покајање, које не познаје љубав и да такво срце не може бити пребивалиште Бога. „Бога неће видети онај човек који своју веру не претвара у дело, онај човек који фарисејски исповеда веру, очекујући да га други виде“, још је једна од поука Владике упућена верном народу. Говорио је и о томе да пут којим хришћани ходе може бити само један: са Христом и у Христу. Тако је Владика наставио своју беседу следећим речима: „Човек има само једну душу и једно срце и зато нема цењкања око тога како ћемо живети.“ У даљем току проповеди, Владика је још поучио верне колико је битно правилно разумети смисао Цркве као Тела Христо-

вог, као пребивалишта Духа Светога, правећи јасну разлику између формалистичког схватања Цркве као некакве друштвене институције и суштинског схватања Цркве као Живог Организма.

„Ако нема мира и спокоја у нама, у породицама нашим, како ћемо изградити Цркву? Али Бог нам је оставио Цркву – Тело своје вођено Духом Светим и ми данас Духом Светим осветисмо ову Цркву. Ово је заиста Црква јединства, јер су се готово сви Корманци трудили око ње. А само зрео народ гради храмове.“

Почни смисао слова Епископа Господина Јована на Литургији после освећења новоподигнутог храма

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован беседу у Корману окончао је апелом на верне да слушају своју Цркву и да учествујући у црквеном животу буду њен део. „Молим вас да се не одричете Бога, слушајте Цркву Божију, слушајте Духа Божијег који је у Цркви. Данашњим освећењем добили сте извор Живе воде и немојмо да будемо жедни. Из Цркве истиче чиста вода – немојмо је замутити. Дођите на извор вечности који је у Цркви.“

У литургијском сабрању учествовали су и ученици Богословије Светог Јована Златоустог из Крагујевца, док је предивним појањем Литургију улепшао Црквени хор Оплепац из Тополе, под вођством диригента Марије Ракоњац. Након одслужене свете архијерејске Литургије, пресечен је славски колач. Домаћин овог славског сабрања био

у Корману имале су и следеће речи: „Ја верујем у вас, сигуран сам да ћете долазити на богослужења, да ћете испуњавати овај свети храм, да ћете седати за Трпезу Господњу.“ Нагласио је да је Црква место и време нашег сусрета са Богом Живим и да ћемо присуство Божије осетити онолико колико смо спремни да видимо Бога. Поредити Дом Господњи са нашим домом, Владика је рекао: „Кућа без деце нема никаквог смисла.“

Како историја чини своје, Епископ је осликавао овим речима: „Ако се храм и сруши, није срушен спомен. Благо ономе човеку који животом земаљским исписује књигу вечности. А исписује је онај који има Бога у себи, а то је онај који има љубави у себи.“

је господин Зоран Ђорић који је приредио трпезу љубави са све мештане и госте у порти новоподигнутог храма.

Након сечења славског колача, Владика Јован је Архијерејском граматом признања одликовао Црквено-општински одбор у Корману као пример осталима за труд и залагање, док је надлежног пароха Братислава Пауновића наградио достојанством протонамесника.

Идеја за подизање храма у Корману потекла је од самих мештана овог села, који су, предвођени покојним господином Бранком Рајковићем, 1996. године затражили и добили благослов од тадашњег Епископа шумадијског Господина др Саве Вуковића, за почетак градње новог храма, на месту где су пронађене ископине старог манастира, који је био врло стар и за кога се претпоставља да је настао у периоду између XI и XIV века. Мештани, предвођени Бранком Рајковићем, успели су да добијени благослов за отпочињање радова претворе у дело, те су већ те 1996. године освећени темељи новог храма. Трудом и залагањем свих парохијана ове Црквене општине, радови су потрајали пуних тринаест година и ове године су завршени.

Мирослав Васиљевић, ђакон

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

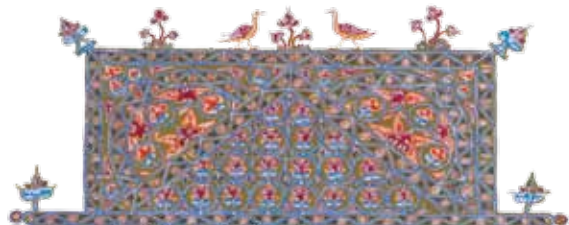
ПРОСЛАВА СВЕТОГ ПРОРОКА ИЛИЈЕ У ТРНАВИ

На дан светог пророка Илије, 2. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Трнави код Тополе. Епископу је саслуживало свештенство опленачког намесништва.

Обраћајући се верном народу Владика је рекао да најпре треба да иштемо Царство Божије, а једини пут којим се стиже до Бога јесте пут подвига и врлине, којим је ишао и свети пророк Илија.

На радост свих Епископ Јован је рукоположио дипломираног теолога Владу Димитријевића из Великих Црњана у чин свештеника за парохију прву бањевачку, а Игора Обрадовића из Бељине у чин ђакона. Новим посланицима на Њиви Господњој Владика је упутио речи духовне поуке. Одговорност свештеника као литурга и пастира је огромна. Свештеник је дужан да своју парохију приводи Евхаристијској заједници кроз жртвено умирање пистовећујући се са Првосвештеником Христом, а то значи да је јерархијско служење, служење из љубави. Свештеничка служба узвишенија је од анђeosке и царске службе, јер је Господ ту службу предао апостолима, а апостоли епископима, и та нит, тај историјски континуитет траје до дан данас апостолским прејемством које је у Цркви. За пастирско старање и труд надлежни парох Слободан Богојевић удостојен је чином протојереја. Орденом Војда Карађорђа награђен је Радоје Новаковић из Горње Трнавe, а Архијерејске грамате добили су: председник Црквене општине Радослав Ранић, благајник Радоје Новаковић, Братислав Лазарчевић, Милоје Стојковић, Мирослав Миросављевић, Горан Пантић, Душан Вукић, Рајко Јанковић и Ратко Петронијевић сви из Горње и Доње Трнавe.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА ЗА НОВУ ЦРКВУ У БРАЗИЛОВИЦИ КОД ЛАЗАРЕВЦА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на дан Светог пророка Језекиља, 3. августа, освештао земљиште, поставио камен темељац и часни крст за нови храм у селу Барзиловица надомак Лазаревца. Храм ће бити посвећен Силаску Духа Светог на апостоле.

После постављања камена темељца и побијања часног крста на месту где ће нићи нови храм, Владика се обратио присутним мештанима, пожелевши им да их у животу прати Благослов Божији, да закриљује њих и њихове потомке и све оне који себе буду у овај храм уградили и у њему се Богу молили. Видевши велики број присутних мештана села Барзиловице Владика је изразио наду и веру да ће се црква, ако Бог да, брзо завршити. Храм треба да градимо да би он нас изграђивао и у Богу и врлини нас васпитавао и образовао, истакао је Владика. На крају нас је подсетио на речи светог Јована Златоустог који је рекао, да ако не можемо материјално да помогнемо изградњу храма, сигурно можемо молитвено.

Након овога одржан је пригодан културно-уметнички програм. Овом догађају присуствовали су председник општине Бранко Борић и директор РБ Колубара Небојша Ђеран, који помажу овакве пројекте наше свете Цркве и нашег верног народа.

Жељко Ивковић, јереј

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У Манастиру ДРАЧИ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на дан свете Марије Магдалине, 4. августа, коју слави манастирска капела, служио Свету Архијерејску Литургију у манастиру Драчи. Радост Литургијског сабрања у овом древном шумадијском манастиру употпунили су рукоположење ђакона Игора Обрадовића у чин свештеника за парохију другу бањевачку и награда за добро дело према овој великој светињи. Орденом Светог Симеона Мироточивог првог степена одликован је господин Александар Смиљанић из Крагујевца, чијом је заслугом уведено подно грејање у манастир, а господин Радиша Маринковић из села Лужница дародавац велелепног иконостаса, одликован је орденом Војда Карађорђа.

СЛАВА СТРАГАРСКОГ Манастира ПЕТКОВИЦА

Свечаном Архијерејском Литургијом на дан Преподобномученице Параскеве – Петке, 8. августа, обележена је храмовна слава једног од најстаријих манастира у Шумадијској епархији – Петковице код Страгара. Литургијско сабрање предводио је Епископ шумадијски Г. Јован са својим свештенством. Честитајући славу Владика је подсетио на културни и историјски значај овога манастира, на светињу у којој

су се састајала многа поколења, пре свега жељна непрестане милости и помоћи Божије.

Манастир је настао највероватније крајем 13. века, а у време владавине краља Драгутина. На то указује фреско-сликарство које, по неким стилским особинама, посебно палеографским одликама натписа, припада последњој деценији 13. века. Обновљен је и освећен 2004. године.

ХРАМОВНА СЛАВА У СТАНОВУ

На десетогодишњицу постојања цркве Светог великомученика Пантелејмона у Станову, 9. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у порти храма, уз саслужење крагујевачког свештенства и присуство великог броја верника.

Владика је између осталог рекао да се хришћанство није у себичности и саможивости, него у непрестаној синергији између Бога и човека. То значи да је човек биће позвано на непрестану сарадњу остварену на Светој Литургији. Бог жели да спасе не само једног човека него и цело човечанство. Свети великомученик Пантелејмон својим животом пројавио је Христа јер је таленте добијене од Бога употребио на спасење и оздрављење својих ближњих. Свима нама је потребно оздрављење и духовно и телесно. Духовно болестан човек иако физички изгледа здрав, тоне и пропада, јер му недостаје вере и поверења у Бога, а без поверења у Бога нема нам поверења ни у човека.

Након Литургије извршен је опход око храма са моштима Светог Пантелејмона, а затим је пререзан славски колач. Несебичним трудом и љубављу домаћина ове храмовне славе Младена Бранковића и свештеника Светопантелејмоновског храма, уприличена је трпежа љубави за Владика, свештенство и госте.

Срећко Зечевић, јереј

ОПЕЛО КЊИЖЕВНИКУ ДАНКУ ПОПОВИЋУ

Књижевник Данко Поповић сахрањен је 11. августа у порти Буковичке цркве у Аранђеловцу. У присуству великог броја Аранђеловчана, пријатеља и поштовалаца Поповићеве писане речи, културних и политичких јавних личности, опело су служили Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије и Епископ шумадијски Г. Јован, са бројним свештенством Шумадијске епархије. Обративши се окупљеном народу, митрополит Амфилохије је подсетио да је у порти Буковичке цркве сахрањен и Поповићев предак, прота Атанасије Буковички, под чијим су се крстом 1804. године на верност отаџбини заклели Карађорђе и устаници. Митрополит је посебно говорио о Поповићевом књижевном лику Милутину, у коме су сабрана сва распећа и падови кроз које је Српски народ у историји пролазио, али и уздизања која је доживео кроз покајања и враћања својим коренима.

Од Слободана Данка Поповића опростили су се бивши председник општине Аранђеловац Радосав Швабић, песник Слободан Павићевић, Владан Глишић, који је говорио у име младих интелектуалаца, и књижевник Слободан Ракић, у име српских писаца.

Александар Миловановић, јереј

СЕДНИЦА КОМИСИЈЕ ЗА ПРОСВЕТУ СПЦ

Дана 13. августа у Богословији Светог Јована Златоуста у Крагујевцу одржана је седница Комисије за просвету СПЦ. Састанак је отворио Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, председавајући Комисије, а уз њега у раду седнице учествовали су и Његово Преосвештенство Епископ далматински Фотије, члан Светог архијерејског синода задужен за црквену просвету,

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Јован, који је био домаћин скупа, као и Ректори и професори Богословија СПЦ. Тема заседања била је разматрање предложених наставних планова и програма за четврти и пети разред Богословија. Поменути планови и програми су у начелу прихваћени, с тим да се у поједине планове унесу додатне измене, који ће потом бити уступљени Светом архијерејском синоду на даљу надлежност. По завршетку седнице, присутни су посетили новоосновани радио Епархије шумадијске Златоусти и похвалили напоре и труд запослених око покретања и рада новог црквеног гласила.

УЗДИЗАЊЕ ЧАСНОГ КРСТА У СТАРОЈ ЦРКВИ

Сва крштења која се обављају у Старој Цркви, врше се у недавно обновљеној крстионици која је посвећена Часном Крсту. С тога је Владика Јован на славу ове капеле служио у петак 14. августа, на први дан Госпојинског поста, Свету Архијерејску литургију у Старој Цркви уз саслужење крагујевачког свештенства.

Уздизање Крста, по речима Владике Јована, у нашим животима треба да буде уздизање Христа у нама самима. Указујући на вертикалу Крста као на Спаситеља Христа, Владика је напоменуо да је хоризонтала неодржива сама по себи, већ само постављена на Вертикалу, тј. наше постојања има самисла само онда када се увежемо за Христа као хоризонтала која се ставља на вертикалу и тиме чини знамење Крста. Владика је још рекао да наша вера треба да буде изражена сведочењем нашег начина живота, који неће агресивно бити наметнут другима, већ да то треба да буде само по себи убедљиво да и други прихвате Христа као истинитог Спаситеља. На крају, беседећи о посту Владика је указао да је изостављање мрсне хране из свакодневног јеловника обавеза за све, прописа-

...*УЗДИЗАЊЕ ЧАСНОГ КРСТА*...

на канонима Цркве, али да је још важније чињење добрих дела, и да је суштина у преображавању сопствене личности у Прволик Христов.

Након сечења славског колача, домаћица данашње славе је припремила трпезу љубави у просторијама Старе Цркве.

Мирослав Васиљевић, ђакон

ПРЕНОС МОШТИЈУ СВЕТОГ АРХИЂАКОНА СТЕФАНА – НИКОЉЕ

На дан преноса моштију светог првомученика и архиђаконa Стефана 15. августа, а поводом славе капеле у манастиру Никољу, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију, у летњиковцу поред Цркве, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Обративши се верном народу Епископ је рекао: Благо онима који су чиста срца. То је божанска и хришћанска врлина, која човека преноси на небо да види Бога. Видети Бога, имати га у срцу, живети, мислити, разговарати о Богу, бити Боговидац, бити Богоносац, то је циљ и назначење човека. Човек који није чиста срца, нема Бога у себи, нема страха Божијега, ништа је. Господ нам је дао слободу да бирамо, ако имамо чисто срце онда смо са Богом, а ако смо нечиста срца онда смо без Бога, на нама је да одлучимо. На крају беседе Епископ је казао да се угледамо на светог архиђаконa Стефана који је имао чисто срце, који је Бога видео и Њега ради страдао.

Остоја Пешић, ђакон

ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС КРАЉУ ПЕТРУ КАРАЂОРЂЕВИЋУ I НА ОПЛЕНЦУ

Поводом осамдесет и осам година од упокојења Краља Петра I Карађорђевића, 16. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је уз саслуживање свештенства опленачког намесништва Свету Архијерејску Литургију и парастос краљу Петру, у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу. Светој Литургији и парастосу присуствовао је Његово Височанство Принц Владимир Карађорђевић са породицом.

Епископ шумадијски је истакао у беседи да је Бог дао човеку слободу, а на човеку је како ће да је искористи и употреби. Када човек злоупотреби своју сло-

боду чини грех и удаљава се од Бога. Лек за то је вера. Човек који нема вере у Бога, лута као онај који нема светиљку у мраку и иде у пропаст. Вера је живи однос са Богом. Ако имамо веру у Бога имамо све, ако немамо веру у Бога немамо ништа. Ако подаримо Богу своју душу, вољу, ум и срце, ето нам и вере. Бог је тај који верује у човека и у његово преображај, али све је на човеку, јер је човек слободно биће. Праву веру имао је и Краљ Петар I јер је служио своме народу, истакао је Владика, који је верном народу представио новог тополског ђаконa Остоју Пешића. После Свете Литургије приређена је трпеза љубави у вили Карађорђевића на Опленцу.

ПРЕОБРАЖЕЊЕ У БАРАЈЕВУ

Општинска манифестација “Барајеву у походе”, која траје од 18. до 28. августа у Барајеву, почела је празничним бденијем које су служили свештеници бељаничког намесништва. После бденија у порти барајевског храма, уследио је наступ хора “Опленац” из Тополе под диригентском палицом Марије Ракоњац. Затим су наступили хор “Мелоди” и диригент и солиста Дивна Љубојевић, и одушевили окупљени народ. Глумац Небојша Кундачина из Народног позоришта извео је монолог из представе “Карађорђе и смрт”, а клариниста, Никола Улемек, одсвирао је Етиде. Након тога, председница општине Барајево, госпођа Бранка Савић, отворила је овогодишњу манифестацију. На опште задовољство свих окупљених, а нарочито деце, уследио је ватромет, а затим коктел. Сутрадан је служена литургија у свим храмовима барајевске општине, а манифестација “Барајеву у походе” настављена је вашаром.

ПРЕОБРАЖЕЊЕ ГОСПОДЊЕ У МАНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊУ

Уочи празника Преображења Господњег, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је у уторак 18. августа празнично бденије, а сутрадан Свету Архијерејску Литургију у манастиру Благовештењу Рудничком.

Дирљиво је било видети колико снага и моћ великог Господњег Празника преображава целокупну творевину, јер је Света Литургија служена на отвореном, а трудољубиве сестре на челу са преподобном игуманијом Михаилом, учиниле су да ова светиња никога не остави равнодушним. Као што је Христос Преображењем дао снагу Својим ученицима, уверио их да је Он заиста Син Божји и Спаситељ, тако се и у Благовештенском преображењском дану могла видети не само обична радост на лицима верника, него литургијска радост остварена у живим личностима. Епископ шумадијски позвао је на преображај свакога од нас. За то је потребно да се преобразе наше срце и наш ум. Господ нам често говори о чистоти срца и каже да из срца излазе и благе, добре вести, али и оне зле. Владика је позвао да и ми изађемо на Гору нашег Преображења, да порадимо на нашем спасењу, да би кроз труд и подвиг преобразили и другога. После заамвоне молитве освештано је грожђе, да би се на крају литургијска радост продужила трпезом љубави.

...из светињаса

ПРОСЛАВЉЕН ПРАЗНИК УСПЕНИЈА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У САРАНОВУ

И ове године свечано је прослављена слава храма Успенија Пресвете Богородице у Саранову. Светом Литургијом је началствовао архијерејски намесник рачански протојереј Љубиша Ђураш. Прота Љубиша је одржао надахнуту беседу, говорећи о великом значају Пресвете Богородице која се удостојила да роди Спаситеља свих људи, Господа Исуса Христа. Говорио је и о значају Свете Литургије као најважније службе у православљу, нагласивши верном народу, који се окупио у великом броју, да треба да се окупљају у храму кад год се она служи тј. сваке недеље и празника. После заамвоне молитве вршена је свечана литија око храма, пререзан је славски колач да би на крају уследила трпеза љубави.

Горан Живковић, јереј

УСПЕНИЈЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ – СЛАВА МАНАСТИРА ДЕНКОВАЦ

Празновање Успенија Пресвете Богородице у манастиру Денковац, започело је празничним бденијем, које је служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење монаштва и свештенства Епархије шумадијске. Пре почетка бденија Владика Јован је осветио новоосликани живопис у обновљеној трпезарији манастирског конака. Честитајући храмовну славу братству манастира и верном народу, Владика је говорио о Мајци Божијој као мајци свега рода људског. Род људски има велики дар Божији који се огледа свагда и на сваком месту, и то човек може да види ако иоле мисли о Богу. Велики је дар што поред Бога у Тројци имамо Пресвету Богородицу, која је наша заштитница и посредница пред Богом. Молитвено славље настављено је трпезом љубави. Уз читање Житија Светих, трпеза коју је припремио вископреподобни јеромонах Серафим игуман манастира, заиста је личила на праве хришћанске Агапе. За време трпезе, Владика Јован је заслужним приложницима поделио Архијерејске грамате захвалности за свесрдну помоћ овој светињи.

Сретко Петковић, протонамесник

ХРАМОВНА СЛАВА СВЕТОУСПЕНСКОГ ХРАМА У ВАРВАРИНУ

Храмовна слава Светоуспенског храма у Варварину прослављена је онако како се једино и прославља у православљу, Светом Литургијом коју је служио Архимандрит Алексеј (Богићевић), игуман манастира Светог Луке уз саслуживање свештенства темнићког намесништва. Архијерејски намесник, протојереј-ставрофор Љубисав Ковачевић, указао је на величину Пресвете Богородице и на њен значај за наше спасење као и на значај празника њеног успенија. Након Свете Литургије пререзан је славски колач а потом су сви верни узели учешће у трпези љубави коју су овогодишњи колачари богато припремили.

Срђан Миленковић, јереј

СЛАВА САБОРНЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Саборни храм у Крагујевцу је 28. августа прославио своју храмовну славу Успења Пресвете Богородице. То је празник, у којем Православна црква празнује крај земаљског живота Деве Марије, Њену смрт, коју назива „Успењем“, речју која има значење: сна, блаженства, уснућа, спокојства. Сагледавајући Њену смрт, Црква никада није осетила ни страх, ни ужас, него само истинску васкрсну радост. Суштина и смисао смрти Мајке Божије најбоље је изражена на икони Успења Пресвете Богородице. На тој икони Мајка Божија лежи на самртном одру. Око Ње су апостоли, а Господ Исус Христос изнад Ње, држи на рукама своју мајку, живу и заувек сједињену у вечности са Богом. Ми на тој икони видимо смрт, али не као растанак, већ као сједињење; не као жалост, већ радост и у крајњем исходу – не смрт, већ живот.

Славска радост почела је свечаним бденијем које је служило братство Саборног храма. На дан славе Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење крагујевачког свештенства. У празничној беседи јереј Горан Мићић је нагласио да се Црква сећа Оне чије Син победио смрт, васкрсао из мртвих и даровао нам обећање општег васкрсења.

Правом ношења напрсног крста Епископ је одликовао Архијерејског намесника крагујевачког протојереја мр Рајка Стефановића, а пароха светоуспењског Драгослава Милована чином протојереја. После великог

входа Првојерарх шумадијски рукоположио је ђакона Александра Ресимића у чин презвитера. У поздравном слову Преосвећени Владика је очински, са пуно топлине и љубави, посаветовао новорукоположеног јереја Александра. Христос нас је позвао да узмемо крст свој и да пођемо за Њим. Иако свештеничка служба није ни мало лака Божанска Благодат крепи нас и оснажује да издржимо и сачувамо поверено нам стадо.

Радост празника употпуњена је приступањем великог броја верног народа Светој Чаши. После свечане литије око Саборног храма пререзан је славски колач. Празнично славље је настављено послужењем за верни народ. Све ово је уприличено захваљујући домаћину славе господину Слободану Милутиновићу и његовој супрузи Милицы.

СВЕТИ РОМАН СРПСКИ СЛАВА ЦРКВЕ У РЕКОВЦУ

Дана 29. августа наша Црква прославља Светог преподобног Романа српског. Светом Архијерејском Литургијом коју је поводом храмовне славе у Рековцу служио Епископ шумадијски Г. Јован, започело је прослављање овога великог угодника Божијег.

После прочитаног Јеванђеља Владика се обратио верном народу: “Народ Божији када се год сабира у Име Божије онда је ту и Бог. Много има сабрања, али је само једно спасоносно, а то је сабрање у којем Бог учествује, сабрање у Име Божије, и оно је најбоље и најлепше када се сабирамо у Цркви као заједници Тела Његовог.” Радост Литургијског сабрања употпунила су два догађаја. У чин ђакона рукоположен је Бојан Чоловић из Аранђеловца. Владика је очински посаветовао новорукоположеног ђакона да остане чврст у вери, јер је то једини начин да испуни све што Црква од њега очекује. Ценећи дугогодишњи рад у Винограду Господњем, Владика је у току Литургије произвео у чин протопрезвитера пензионисаног пароха Радована Јовића из Секурича, одликовавши га правом ношења напрсног крста, захваливши му се за све што је допринео Цркви Христовој својим дугогодишњим пастирским радом. Након Литургије и трократног опхода Владика је пререзао славски колач и честитао славу свима који припадају овоме храму. Молитвено славље настављено је трпезом љубави коју је припремио господин Богољуб Милић из Урсула.

Сретко Петковић, протонамесник

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ЦРКВИ СВЕТЕ ПЕТКЕ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован 31. августа служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Виноградима, крстивши у току Литургије малог Лазара Шаренца.

Крштење представља улажење у нову заједницу, сапоистовећење са Христом и улажење новокрштеног у савезујући однос са Црквом, који превазилази оквир природно-биолошког и даје му прилику да постоји на један нови начин. Начин Црквеног Бића. То је у својој беседи истакао Епископ шумадијски: “Крштење није приватни чин, већ је ствар заједнице, и заједница је дужна да помогне свом новом члану да узрасте у човека савршена по мери раста Христовог.” Владика је позвао да сачувамо светињу живота, да се окренемо једни другима водећи рачуна о ономе што нам је Бог поверио на чување и васпитање, а то су наша деца. Убити дете у утроби својој највећи је грех. Бог нам је дао живот да се према њему односимо као према највећој светињи. Након Литургије Првојерарх шумадијски посетио је дом породице Милована и Славице Шаренац, где је за све присутне припремљена трпеза љубави.

Драган Брашанац, протонамесник

ОДАНИЈЕ УСПЕНИЈА У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Након Свете Литургије коју је у Светосавском храму служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање крагујевачког свештенства, обишао је новосаграђене просторије у сали поред самог Светосавског храма. Преосвећени Владика је увидео потенцијале које има ово огромно здање заједно са фискултурном салом, будућим обдаништем, радиом који већ ради у новим просторијама. Примећено је да је сам плато између богословије и сале, који се налази испред и бочно од храма, такође место где се могу одржавати предавања и окупљати верни на духовну корист парохијана, ученика богословије и братства овог светог храма. Епископ је нагласио потребу оцрквљења свих нас у сваком погледу и саопштио је да ће служити сваке суботе и понедељка у овом светом храму.

ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ НОВОГ КОНАКА У МАНАСТИРУ ПЕРАДОВАЦ

У понедељак 7. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз присуство сестринства манастира Перерадовац и верног народа, освештао је темеље новог велелепног манастирског конака. Владика је том приликом положио у темеље конака повељу са именима градитеља, приложника и добротвора. Владика се на крају захвалио свима који су и најмање допринели да се досадашњи радови изведу, помоливши се Господу Богу и Светом Симону Монаху, заштитнику ове Светиње да сестринству манастира да вере, снаге и љубави да истрају у започетом. Након освешћења темеља сестринство на челу са мати игуманијом Теклом, приредило је послужење за све присутне.

Сретко Петковић, протонамесник

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА И ЗВОНА У ЛОВЦИМА

У уторак, 8. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован освештао је крстове и звоно за нови храм Свете Тројице у селу Ловци поред Јагодине. Ово је био велики благослов за мештани овог села, јер ће ускоро у храму, око кога су се веома трудили, почети и да се служи Света Литургија. То је Владика и истакао у беседи, наглашавајући значај Свете Литургије за све нас. Он је изразио наду да ће ова звона позивати народ у Цркву, а да ће крст као знак победе бити свима на благослов и на победу, а не на осуду, и да ће се народ у храму осећати као на небу.

На крају су љубазни домаћини, на челу са протонамесником Петром Видаковићем, припремили трпезу на којој нас је председник црквене општине потсетио на историју градње овог храма почевши од 1995. године до данас. Идејно решење за овај храм дао је архитекта Бранко Пешић, а пројекат је урадила његова асистенткиња Љиљана Танасијевић, која је родом из Ловаца.

Миломир Тодоровић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ОРАШЈУ

На празник Усековања главе Светог Јована Крститеља 11. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Храму Светог Јована Крститеља у Орашју уз саслуживање свештеника овог намесништва.

Света Литургија наш је једини начин за заједничарење са Господом кроз Његове Свете, истакао је Преосвећени Владика и позвао верни народ да узме учешће у целокупном светотајинском животу Цркве, јер је то једини начин за спасење у овом времену када Иродијада поново царује и поново тражи главу Светог Јована.

Након Свете Литургије Владика је са присутним народом узео учешће у трпези љубави коју је Црквена општина орашка, на челу са протонамесником Братиславом Петровићем, богато спремила.

Још један Богоугодан догађај употпунио је овај благословени дан, а то је освећење темеља за Храм преподобне матере Параскеве у селу Избеници, на месту које је одвајкада познато и поштовано као светиња међу верницима овог краја. Владика је након освећења изразио велику радост због подизања овог храма, али је указао да без живе Цркве ни храмови нису живи, јер смо позвани да себе уграђујемо као живо камење у Цркву Божију, а то једини начин да будемо истински чланови Тела Христовог.

Срђан Миленковић, јереј

СВЕЧАНА ЛИТИЈА ОД ЈАГОДИНЕ ДО МАНАСТИРА ЈОШАНИЦЕ

У суботу, 12. септембра, у 13:00 часова предвођена Његовим Преосвештенством Епископом шумадијским Г. Јованом кренула је свечана литија из Старе цркве у Јагодини до манастира Јошанице поводом прославе славе манастирске капеле Сабора српских светитеља.

Већ четврту годину заредом свечана литија устаљеним путем, дугим око 10 километара, ходи кроз околна села до манастира, позивајући и призивајући све оне који су вољни на овакву врсту молитве и подвига. Уз два краћа задржавања у Винорачи и Сиоковцу, где је прочитано Јеванђеље и где су узнете молитве за добробит овог краја, и краћи одмор уз послужење које су припремили добри људи из ових села, свечана литија је стигла у манастир. Испред манастира, како и доликује, настојатељ манастира архимандрит Евтимије са својим братством дочекао је Вла-

дику и верни народ. После краћег одмора Владика је уз саслужење свештенства и двојице ђакона служио вечерње, кад су мошти Светог великомученика Пантелејмона које су ношене у литији изнете на поклоњење вернима. Владика је рекао да је ова литија слика Србије у којој су људи у оваквим поворкама уз песму и молитву долазили у манастире и ту налазили свој духовни извор. И ми сада долазимо у манастир да дамо подршку монасима који се непрестано моле за нас. Јер монаси не презиру свет, него се моле за њега и они су само бољи хришћани од нас.

Миломир Тодоровић, јереј

ПОЧЕТАК ЦРКВЕНЕ НОВЕ ГОДИНЕ

На дан Преподобног Симеона Столпника, 14. септембра, кад се обележава почетак црквене Нове године, Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Храму Светог Саве на Аеродрому. Епископу је саслуживало братство храма, а пригодну беседу одржао је ректор Богословије Светог Јована Златоустог др Зоран Крстић. Позивајући се на речи Господа из прочитаног Јеванђеља, отац ректор је подвукао да прави садржај нашег живота јесте Благовест о Царству Божијем у времену у коме живимо. Док будемо испуњавали време Христом постепено ћемо се ослобађати од страхова који су нам предали наши преци почев од Адама, и све више ћемо се кроз Свету Литургију са поверењем и љубављу привијати уз Господа, који нам је једини истински пријатељ.

Немања Младеновић, јереј

...*У СВЕТАЈИ*...
...У СВЕТАЈИ...
...У СВЕТАЈИ...

СТОГОДИШЊИЦА ХРАМА СВЕТОГ ЦАРА КОНСТАНТИНА И ЦАРИЦЕ ЈЕЛЕНЕ У ВЛАШКОЈ

Подизањем храма посвећеном Светом цару Константину и царици Јелени пре више од сто година, мештани села Влашке код Младеновца учинили су дело достојно својих светих предака, јер су на вечном темељу Богочовека Христа сазидали светињу, која је и поред тешких времена трајала и опстајала, дочекавши да прослави своју стогодишњицу. Колико ова Црква значи народу овога краја сведочи Божанска Литургија коју је на дан прославе 20. септембра 2009. године служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. Срдачно дочекан од побожног народа, Владика Јован је предводио Литургијско сабрање узносећи молитве за све оне који су уградили себе у ову светињу почевши од 1897. године када је Црква почела да се гради, па све до 1908. године, када је Црква и завршена.

Првојерарх шумадијски је подсетио на наше преке, који су знали да се одреде за Царство Небеско. Тамо где је љубав, тамо се и рађа оно што је свето и непролазно, рекао је Владика. У току Литургије одликован је умировљени парох кораћички Томислав Тадић у чин протојереја. По завршетку Литургијског сабрања културно-уметничко друштво из Влашке извело је пригодан програм. На крају су Његово Преосвештенство, присутни свештеници и сав верни народ узели учешћа у трпези љубави, коју су припремили влашчански парохијани са својим свештеником протојерејем Браниславом Јеремићем.

Петар Лесковац, ђакон

ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА КАРАЂОРЂЕВЕ ЦРКВЕ У ТОПОЛИ

О Малој Госпојини око Карађорђевог задужбина у Тополи окупио се велики број људи да заблагодари Пресветој Богородици, заштитници и чуварки овог града. Радост Литургијског сабрања наговештавао је свечани дочек двојице Архијереја: Његовог Преосвештенства умировљеног Епископа захумско-херцеговачког Г. Атанасија (Јевтића) и Епи-

скопа шумадијског Г. Јована. Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Владика Атанасије, а саслуживао је Владика Јован, заједно са многобројним свештенством Шумадијске епархије. Обраћајући се верном народу Владика Атанасије је сликовито при-

казао лик Пресвете Богородице као Оне Која је родила Тајну нашега Спасења, Христа. Владика је упутио и савет деци да се угледају на Пресвету Богородицу. Блажени су они који слушају реч Божију и држе је и творе је, а Пресвета Богородица је била таква. По завршеној Литургији уследила је литија варошицом до Општине где је пререзан славски колач, а потом је литија настављена до споменика пострадалим у Првом светском рату, где је одржан и помен.

Светој Архијерејској Литургији је присуствовао господин Драган Јовановић, председник Општине Топола, са својим сарадницима, као и велики број деце из Основне школе Карађорђе и Средње школе Краљ Петар Први. На Литургији је певао хор Оплењак, под вођством диригента Марије Ракоњац.

Остоја Пешић, ђакон

У МЕЂУЛУЖЈУ ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован на празник Светих и праведних богоотаца Јоакима и Ане 22. септембра, служио је Свету Архијерејску Литургију у истоименом храму у Међулужју код Младеновца.

Пре Свете Литургије Владика је обавио чин освећења звона. Звона је излила ливница Кременовић из Белосаваца. Највеће звоно (600 кг.) приложила је породица Јанковић из Међулужја. Средње звоно (300 кг.) приложио је Драган Николић из Велике Иванче, док су мало звоно (150 кг.) поклонили Драган и Томислав Јанић. Треба истаћи да су Влада и Драгиња Јанковић дародавци највећег звона више од 20 година били без деце, али је Господ услишио њихове молитве и подарио им на дан Светих Јоакима и Ане кћер Јану. После благосиљања и освећења звона, почела је света Литургија. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије, а певао је хор Оплењак из Тополе. После прочитаног Јеванђеља, присутнима се обратио бираним речима Владика Јован, који је говорио о родитељима Пресвете Богородице Јоакиму и Ани као и друштвено-социјалним темама које окупирају данашње друштво. Сабрани око Тајне Крви и Тела Господњег, верни су се причестили. После заамвоне молитве обављен је чин благосиљања славског жита и колача. Домаћин славе је био Милун Милојевић, који је за све присутне припремио трпезу љубави.

Ратко Аврамовић, јереј

...*Црква Света Троица*...

ОСВЕШТАН РАДИО ЗЛАТОУСТИ

На празник светих праведних богоотаца Јоакима и Ане 22. септембра, у присуству бројних званица освештан је Радио Златоусти Епархије шумадијске, први и једини црквени радио на територији Шумадије. Чин освештавања уприличио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са крагујевачким свештенством.

Владика је пожелео запосленима у Радију да оправдају име које носе, проповедајући златним устима истину православља, уклањајући се од разних заблуда и стереотипних размишљања о Цркви. Градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић поновио је своје раније тврдње да је овакав медиј неопходан крагујевачкој локалној заједници, јер се још увек недовољно људи здружава у заједницу Цркве.

Радио Златоусти емитује програм од Петровдана, 12. јула, на подручју Крагујевца и најближе околине. Програм се емитује на фреквенцији 90,5 мегагерца, а ускоро ће бити доступан и преко интернета, на веб страници: www.radiozlatousti.rs. Радио има информативни, верски и културно-образовни програм у коме су најдоминантније емисије: Зашто верујем, Катихизис, Није лако бити фин, Терапија душе, Жеђ, Нас двоје смо једно, Здрав ко дрен, Христос у српској књижевности...

Г. Ј.

ОСВЕЋЕН ТЕМЕЉ ЗА ХРАМ СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ДОЊЕМ КАТУНУ

На празник Светог свештенотученика Корнилија 26. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован осветио је темељ за нови храм посвећен Светој и Животворној Тројници у Доњем Катуну, а у наставку је уз саслуживање свештенства темнићког намесништва, служио Свету Архијерејску Литургију. Био је то прави празник за мештане Доњег Катуну, јер је први пут Света Архијерејска Литургија служена у њиховом месту. Владика Јован је позвао мештане Доњег Катуну да се свим силама труде да богоугодно дело које су започели доведу до краја, да би се и у њиховом селу приносила бескрвна жртва Тела и Крви Христове, да би се и они обожили и са Богом сјединили. После Свете Литургије КУД Доњи Катун приредио је културно-уметнички програм, након ког су сви присутни узели учешће у трпези љубави са својим Владиком, те тако употпунили овај благословени и радосни дан.

Срђан Миленковић, јереј

РАЗГОВОРИ О ВЕРИ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Са благословом Епископа шумадијског Г. Јована покренути су Разговори о вери у Аранђеловцу. На празничном бденију уочи Крстовдана, 26. септембра, сабрао се велики број верника Аранђеловца и околине, који су, заједно са свештенством Архијерејског намесништва орашачког, молитвом започели душекорисно дело разговора и поучавања у вери. Након бденија и поклоњења Часном Крсту, у сали Петропавловске цркве окупило се преко стотину људи, младих и старих. Планирано је да се овакви сусрети одржавају два пута месечно, са разним темама које се тичу црквеног живота. Такође је планирано да се разговори наизменично одржавају у све три градске цркве, како би сва Црква Аранђеловца и околине била укључена у њих.

Александар Миловановић, јереј

КРСТОВДАНСКО ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Прослављање празника Воздвижења Часног Крста у Крагујевцу започело је у суботу, 26. септембра, на навечерје празника, када је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством Саборног храма служио свечано бденије.

У спомен на проналажење и уздизање Крста у Јерусалиму, Епископ Јован је на бденију уздизао Крст из олтара, појући свечано: „Свети Боже, Свети Крепки, Свети Бесмртни помилуј нас“ и пренео га у лађу цркве ради благослова целог света, а затим се са верним народом поклатио Крсту појући: „Крсту твојему поклањајемсја Владико и свјатоје Воскресеније Твоје славим.“

Празнично славље настављено је у недељу Светом Литургијом коју је служило братство Саборног храма. У беседи након прочитаног јеванђелског зачала отац Дејан Лукић је између осталог рекао: „Крст је симбол нашег хришћанског живљења. Крст нам даје охрабрење у страху, смирење у болу, наду у очајању. Зато што је на крсту разапет Господ Исус Христос ради нашег спасења крст је симбол бола, страдања, патње, али у исто време је крст симбол радости и Васкрсења, јер је Христос на крсту пролио своју крв и после три дана Васкрсао из мртвих и донео нам победу над смрћу.“

Срећко Зечевић, јереј

ПРОСЛАВА КРСТОВДАНА У ЧУМИЋУ

Велики хришћански празник Крстовдан свечано је и ове године обележен у Чумићу код Крагујевца. Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован је са свештенством Епархије шумадијске, уз присуство великог броја верника, служио Свету Архијерејску Литургију у храму Светих Апостола Петра и Павла.

Радост Литургијског сабрања у заједници око Епископа, поделило је мноштво деце полазника веронауке која су одговарала на Литургији. Након прочитаног Јеванђеља Владика је указао на значај и величину празника који преиспуњава свецели космос, и збира свецелу твар љубављу Христовом. На Крсту се збила превечна тајна Свето Тројичне и Богочовечанске љубави Божије. Носити Крст није ни мало лако јер сваки хришћанин је дужан да носи Крст свој достојанствено, рекао је у својој беседи Владика, који је у току Литургије рукоположио ђакона Дејана Маријановића у чин презвитера, поверивши му пастирствовање у селу Рогојевцу надомак Крагујевца.

По завршетку Свете Архијерејске литургије Епископ је одликовао заслужне вернике Чумића. Граматом признања одликовани су Александар Николић и Радиша Новаковић из Чумића, док су Грамате захвалности добили Милош Божиновић и Радмило Стевановић, такође из Чумића.

Милан Петровић, јереј

КРШТЕН НИКОЛА – УНУК КТИТОРА ЦРКВЕ СВЕТОГ ДИМИТРИЈА

Владика Јован је 29. септембра, крстио и миропомазао Николу Јевтића, унука ктитора цркве Светог Димитрија у Крагујевцу Новице Јевтића. Радост породице Јевтић, постала је заједничка радост целе Цркве, јер је и она од данас богатија за још једног члана. Свако крштење у Цркви има космички значај, јер је сваки нови члан, члан целе једне, свете, саборне и апостолске Цркве. Сви смо позвани да верујемо Христу и да верујемо у Живот и у Васкрсење, и сви смо позвани да будемо удеоначари Божанствених дарова, а ово је немогуће без свете тајне крштења.

Господин Новица Јевтић је у периоду између 1990. и 2001. године подигао цркву посвећену Светом Димитрију у Крагујевцу (насеља Вашариште и Сушица). Црква је изграђена у српсковизантијском стилу. У њој се служи од 2001. године, а освећена је 2003. године.

Небојша Ракић, протонамесник

ПАРАСТОС ПОСТРАДАЛИМА У РАТНОЈ ОПЕРАЦИЈИ ОЛУЈА

У Саборном храм у Крагујевцу 5. августа на иницијативу удружења „Зора“, служен је парастос жртвима ратне акције „Олуја“ коју су пре четрнаест година на простору Српске Крајине извеле хрватске војне снаге, убивши 2650 и протеравши 340000 Срба са њихових вековних огњишта. Парастос је служио Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење крагујевачких свештеника.

После парастоса, присутнима се обратио Владика Јован, рекавши између осталог: „Помолисмо се Богу за покој душа свих оних који су пре четрнаест година живот свој положили на бранику имена Божијег, вере православне, огњишта свога. Молећи се за њих, Црква нам говори да они никада не могу бити заборављени, јер како може родитељ заборавити дете своје. Али, ако се искрено не молимо за душе њихове, онда их заборављамо. Али Бог никога никада не заборавља, па тако ни ову нашу браћу и сестре. Гледали смо оне страшне снимке, где су у току пута били мучени и убијани. Тада сам, браћо и сестре, размишљао, и данас размишљам, у име кога и за кога су они поубијани? Да ли је српски народ убијан зато што је отимао туђи праг, или туђу стопу земље, или насртао на другу веру? Не! Мучен је и убијан само зато што је вере православне. За сваког је тешко и претешко кад види да му неко најмилији страда, али Богу хвала, и поред свих мука оних који су то преживели и гледали – можда ће ова моја реченица звучати несхватљиво – страдање је било разлог да се радујемо. Зашто да се радујемо? Зато што нису убијени као злочинци, нити су насрнули на туђу веру и на светињу живота. Данас често чујемо да су поубијани у име правде. Не знам које, Божије сигурно не! Размишљам, какав је то Бог у име кога треба убијати – а чини ми се да су поубијани у име неког Бога. Али, ми нисмо овде да судимо, ми смо овде да се помолимо Богу, а суд да препустимо Вечном Судији, Ономе који ће свакоме дати по делима. Ми нисмо овде да неког окривљујемо, иако можда за то имамо разлога, него да се помолимо Богу за покој душа наших изгинулих, а у исто време да се молимо да Господ отвори разум сваком човеку, да сви схвате да зло добра не може донети. Једино нам Бог може просветлити разум, да би схватили да не насрћемо на светињу живота, јер живот нисмо себи дали, него смо га добили као дар. А оно што нисмо дали, немамо право, ни ми Срби, ни било ко други, да одузимамо, већ то треба да оставимо правди Божијој. Треба да се помолимо Богу и за оне протеране, за које не знамо где су, нити шта је са њима. Да се помолимо за оне који пате за својим прагом и за својом грудом земље. И треба да се потрудимо да им покажемо, где год су се настанили и живе, како је и то њихова грудa земље. Нека Господ упокоји њихове душе. Нека Господ унесе радост и мир у душе сродника и пријатеља који тугују за онима што су своје животе дали само зато што су чували веру Православну и што су били Срби. Бог Вас благословио.“

Срећко Зечевић, јереј

Владан Миливојевић

ВЕНАЧКО-РУДНИЧКА МИТРОПОЛИЈА

оследњих година често се говори о некадашњој веначко-рудничкој митрополији која је постојала у XVII веку и чији је центар, наводно, био на планини Венчац код данашњег Аранђеловца. Помен ове митрополије редовно се везује за манастир Светог Архангела Михаила (Брезовачка црква) на Венчацу, јер се сматра да је управо ту столовао њен једини по имену познати митрополит – Серафим. Иако за ову тврдњу нема доказа утемељених у изворној грађи, она се, уместо као претпоставка, узима као готова чињеница. Такви закључци први пут се појављују у неким научним радовима у XIX веку,¹ на које се, пак, данашњи лаички кругови, који заступају исти став, уопште не позивају. Циљ овог прилога није да оповргне ово уврежено мишљење, већ да покуша да ствари постави на своје место. И поред тога што је проблем у овом раду расветљаван са више страна, до коначног решења, ипак, није било могуће доћи, па се став да је седиште веначко-рудничке митрополије било у брезовачкој цркви и, уопште, да је назив ове митрополије у било каквој вези са планином Венчац, без неких нових писаних или материјалних доказа, мора узимати само као хипотеза, а не као чврст и поуздан закључак. Иако није решено, надамо се да је овим прилогом, ако ништа друго, питање седишта веначко-рудничке митрополије постављено на методолошки исправне основе, што је, свакако, предуслов и за његово евентуално разрешење.

На зиду припрате манастира Благовештења Кабларског, у једном натпису стоји да је храм осликан 1632. године у време "...архиепископ кир Паисеи, венчкоју и рудничкоју епрхиеју стлствујушту митрополиту кир Серафиму".² То је први и последњи помен веначко-рудничке епархије, на чијем се челу налазио митрополит Серафим, што значи да је ова епархија, ипак, имала ранг митрополије. Да ли се у називу ове митрополије крије име планине Венчац? На ову могућност је помишљао још Вук Караџић: "каква је то била 'веначка' епархија", пише Вук,

"ја не знам, нити ми је ко могао управо казати", закључујући да то "може ласно бити" планина "Вјенчац".³ Помињући веначко-рудничку епархију, Голубински је указао на податак који доноси Вук Караџић о остацима "града Вјенчаца", у подножју истоимене планине,⁴ чиме је ова два појма довео у очигледну везу.⁵ Феликс Каниц се такође пита да ли је "кир-Серафим митрополит 'вјенчке'-Венчац? (Каницов знак питања) и рудничке епархије".⁶

По свој прилици рудничка епархија је успостављена по обнови пећке патријаршије, после 1557. године, када су од једне веће митрополије (архиепископије) настале две мање: смедеревска и рудничка митрополија.⁷ Као руднички митрополит 1572. године помиње се Максим,⁸ а већ 1579. Диомидије, пређашњи архиепископ софијски, који је управо те године обновио и украсио манастир Враћевшницу.⁹ Године 1611, на сабору одржаном негде у Рудничкој митрополији, учествовао је њен митрополит Арсеније, који се помиње и 1618. године у једном запису у минеју, такође из манастира Враћевшнице.¹⁰ Могуће је да је управо у Враћевшници био трон рудничких митрополита, чија се јурисдикција протезала на нахије Лепеницу и Левач, а једно време и на неке области источно од Мораве.¹¹ Седиште смедеревских митрополита изгледа да је било у Благовештењу Кабларском, јер се у овој манастирској цркви налази гроб смедеревског митрополита Софонија, који се упокојио 1615. године.¹² Руднички митрополит Арсеније последњи пут се спомиње 1626. године у једном рукописном апостолу који је у некој цркви на Руднику посвећеној Успењу Богородице, преписао писар Пеладије, по заповести кир Мавра Пејића.¹³ Већ идуће, 1627. године, на челу рудничке митрополије је био Серафион (Серапион), по чијој је жељи у манастиру Драчи преписан један следовни псалтир, који се данас чува у Цетињском манастиру.¹⁴ Нема сумње да се ради о каснијем веначко-рудничком митрополиту Серафиму, који је 1626/27. године заузео трон рудничких митрополита.

Манастир Брезовац на Венчацу

Да ли је помен веначко-рудничке митрополије скопчан са неким изменама граница доташњих епархија, тј. да ли је настала нова митрополија са овим именом (између 1627. и 1632. године) или је само рудничка епископија добила ново седиште, што се одразило и на њен званичан назив, не може се у потпуности разјаснити. Упадљиво је да "веначка" стоји испред "рудничка", па уколико се и даље радило о рудничкој митрополији, седиште њеног митрополита вероватно више није било у Враћевшници. Међутим, сама чињеница да се веначко-рудничка митрополија спомиње у натпису на зиду цркве Благовештења Кабларског, где се у другој деценији XVII века налазио центар смедеревске митрополије, наводи на закључак да су неке територијалне промене ипак повезане са појавом нове епархије, јер се датовање живописања овог храма не би одређивало

поменом митрополита неке суседне епископије, већ именом оног архијереја у чијој је надлежности манастир тада био, а то је Серафим, веначко-руднички митрополит. Тако је новонастала митрополија, поред простора некадашње рудничке, по свој прилици, обухватила и неке делове смедеревске епископије.¹⁵ Радмила Тричкових је у овој чињеници видела васкрсавање "пископије нахије Остро Брдо у кадилуку Петруш", иза чијег се званичног назива у једном турском дефтеру свих православних епископија у Османском царству (за период од 1640. до 1655. године), крије некадашња архиепископија (митрополија) јужно од Београда, раздвојена после обнове Пећке патријаршије на смедеревску и рудничку митрополију. Поред тога, она закључује да је Јоаким Горњачки, који се у овом турском регистру епархија помиње под 1640. и 1649. годином, као митрополит "области Параћина и Рудника и њиховог подручја", коме "припада Враћевшница", наследник трона веначко-рудничког митрополита Серафима.¹⁶ Међутим, о самом месту њиховог столовања не постоје никакви подаци.

Ако би, ипак, претпоставили да се седиште веначко-рудничке митрополије налазило негде на Венчацу, било би неопходно да постоји храм и пратећи храмовни комплекс, или бар њихови остаци, где је митрополит Серафим могао да столује. Наравно, најједноставније је идентификовати владичанско седиште са манастиром Светог Архистратига Михаила на Венчацу, јер је то једина црква на планини и њеној ближој околини која и даље служи, а чија је старост несумњива.¹⁷ Међутим, да ли је брезовачка црква старија од XVIII века, и, уколико јесте, да ли је то једин храм који је у првој половини XVII века постојао на Венчацу, није сасвим сигурно.

Усамљено сведочанство на основу кога се брезовачка црква датује у средњи век јесте натпис у лунети изнад јужних врата храма, где стоји да је "манастир" подигнут 1444. године, да је његов ктитор деспот Ђурађ Бранковић и да је "црква појала 155 (или 166) и тога числа опусти. Би пуста до 1795 лета."¹⁸ По томе, црква је служила до 1599. или 1610. године, када је опустела и у њој се није "појало" све до 1795. године, када је обновљена.¹⁹ Пошто овде није место за подробну анализу комплетног садржаја натписа, иначе уклесаног крајем XVIII века, навели смо само један његов део на основу кога се може закључити да у време постојања веначко-рудничке митрополије (1632) овог манастира више није било, јер је најмање две деценије пре тога остао пуст. Тако је текст самог натписа, крунског сведока старости цркве, у супротности са мишљењем да

је у њој резидирао митрополит Серафим. Резултати археолошких ископавања из 2007. и 2008. године, којима су обухваћени унутрашњост храма и део порте уз саме његове зидове, нису потврдили наводе натписа.²⁰ Ситуација је, додуше, и после ових истраживања остала прилично нејасна, али се чини да је садашња црквена грађевина каснијег датума и да је, највероватније, подигнута 1795. године. У прилог томе иду и изглед и начин градње храма: мале димензије, веома плитки темељи, зидови од грубог, необрађеног камена, који остављају утисак да је у питању обична сеоска црква подигнута у једно тешко и оскудно време, какав је био период турске власти.²¹

Иако би се на основу досадашње анализе чињеница могло закључити да је претпоставка о брезовачкој цркви као митрополитској неприхватљива, то није тако. Истина, садашња црквена грађевина вероватно није старија од XVIII века, али то не значи да се првобитна, "Ђурђева" црква, налазила на истом месту где је и данас. Није редак случај да се при обнови некадашњих светиња темељи нових црквених здања

не поклапају са старим, па су понекад удаљени само неколико метара, а некада чак и више километара. На бурунтији (дозволи) из 1795. године, којом турски везир Мустафа-паша допушта градњу овог храма, на почетку стоји: "Бурунтија от цркве Брезовица",²² што говори да је тада, крајем XVIII века, негде у Брезовцу постојала некаква запуштена црквица, пошто је имала и име – Брезовачка. Такође, оправдано би се могло поставити и питање: зашто би неко измислио текст натписа? Према томе, пре би се могло дискутовати о појединостима које натпис саопштава, него га у потпуности одбацити као неверодостојан извор. Као што видимо довођење у везу веначко-рудничке митрополије са манастиром Светог Михаила, повезано је са проблемом утврђивања његове старости, који је у најкраћим цртама овде морао бити изложен.

Мада је Венчац слабо истражен, има извесних индиција да је на овој планини постојала бар још једна црква. По народном предању, које су у XIX веку забележили путописци и истраживачи ових крајева, у подножју Венчаца, на месту званом "Дворине-Маџарско гробље", у атару села Бање, налазили су се "двори" Павла Бакића, последњег српског деспота, који је овде живео пре него што је 1525. године избегао у Угарску.²³ Међутим, у архивској документацији из 1836. године, насталој поводом покушаја да се оронула брезовачка црква измести на неки други, повољнији положај, јер се налази на "одвећ опасном месту међу потоцима",²⁴ стоји да је као погод-

на локација за подизање новог храма изабран "један узвишени холм" на крају села Бање, где су била "нека стара зданија, и црква, некојег у стара времена заповедника српског Јоанна (Павла) Бакића, од кои се цркве темељ и сада још види". Ово место је "још блаженопочившиј Господин Митрополит Мелентие као за цркву сходно нашао".²⁵ Очигледно је у питању локалитет "Дворине" по дну Венчаца, који је по сведочанству Јована Мишковића, из друге половине XIX века, у народу био познат још под једним називом – "Црквине", наводно, по остацима неке старе цркве која је славила Светог Илију.²⁶ Археолошким истраживањима овог локалитета 2004. и

2007. године, делимично су откривени остаци неке веће грађевине чије димензије износе 17x7 метара, а дебљина зидова 1 метар. Због веома ограниченог обима ископавања није било могуће утврдити тачну намену и време подизања откривеног објекта, али су начин његове градње и пронађен покретни археолошки материјал дозволили да се претпостави да је реч о позносредњовековној грађевини која је коришћена и као економски и као сакрални објекат.²⁷ У прилог мишљењу да се ради о остацима цркве сведочи и налаз фрагмента живописа, као и чињеница да се поток који протиче недалеко од локалитета зове "Поповац".

Циљ овог кратког осврта на досадашња сазнања о локалитету "Дворине" у селу Бањи је да укаже на могућност постављања алтернативних хипотеза, које могу бити подједнако, ако не и више прихватљиве од претпоставке о брезовачкој цркви као седишту веначко-рудничке епархије. Остаци објекта (цркве) на "Маџарском гробљу", својим размерама, начином градње и украшавањем, можда би пре могли одговарати једном митрополитском храму него скромна грађевина манастира Светог Архангела Михаила. Поред тога, ако је народно предање о Бакићевим дворима на овој локацији тачно, а поготово веровање да је урушена црква задужбина српског деспота, онда је ово место морало уживати и изванредан углед, па је самим тим касније било прикладно и за седиште веначке епархије.

Овај пример нас опомиње са коликим опрезом треба приступати извођењу било каквих закључака, посебно категоричних, у вези са убикацијом трона веначко-рудничког митрополита Серафима. Велике празнине у познавању историје веначког краја, али и српске цркве у XVII веку, такве закључке, ма колико логичне, лако могу учинити исхитреним, јер су изненађења итекако могућа. Због тога, напомињући још једном да је и само везивање помена некадашње веначко-рудничке митрополије за планину Венчац несигурно, једино што можемо да закључимо је то да питање њеног седишта и даље мора остати отворено.

напомене:

Lj. Kovačević, *Nekoliko srpskih natpisa i bilježaka*, Starine JAZU, X, Zagreb 1878, 270.

² Вук Караџић, *Почетак описанија српски намастира*, Даница за 1826 у: Даница 1826-1829 и 1834, Београд 1969, 45; Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, I, Београд 1902, 263 (бр. 921);

³ Вук Караџић, *Почетак описанија*, 45.

⁴ Исто, 45; О граду Венчацу: исти, *Географическо-статистическо описаније Србије*, Даница за 1827. годину, у: Даница 1826-1829. и 1834. годину, Београд 1969, 138.

⁵ В. Голубински, *Краткиј очерк историји православних црквеј*, Москва 1871, 498.

⁶ Ф. Каниц, *Србија, земља и становништво*, I, Београд 1985, 528.

⁷ Р. Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, Глас САНУ, СССРХХ, Одељење историјских наука, књ. 2, Београд 1980, 112.

⁸ *Народна енциклопедија српско-хрватско-словеначка*, III, Нови Сад – Сремски Карловци 2001 (фототипско изд.), 815 (Р. Грујић, *Рудничка епархија*).

⁹ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, I, бр. 747; Р. Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, 112.

¹⁰ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, I, бр. 1053.

¹¹ Р. Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, 112, 113.

¹² Радмила Тричковић је као седиште рудничких епископа означила Враћевшницу, а смедеревских Благовештење Рудничко. Док је прва претпоставка сасвим могућа, друга, судећи по изворима, није. Користећи се Љ. Стојановићем, код кога стоји да је натпис у коме се помиње веначко-рудничка епархија из "женске цркве у манастиру Благовештењу (округ Руднички)", Радмила Тричковић је погрешно закључила да се натпис налази на зиду припрате Благовештења Рудничког уместо Кабларског. Исти је случај и са гробом смедеревског митрополита Софонија, који је 1615. године умро и сахрањен у манастиру Благовештењу Кабларском, а не Рудничком. Тај гроб је 1619. године оградио смедеревски митрополит Силвестар, Софонијев наследник. На основу тога ауторка је погрешно означила Рудничко Благовештење као трон смедеревских митрополита: Р. Тричковић, *н. д.*, 112, 113; види: Д. Рајић – М. Тимотијевић, *Манастир Благовештење*, Зборник радова Народног музеја, XXXIII, Чачак 2003, 21. Аутори овог рада завршетак осликавања Благовештења, па самим тим и настанак натписа, датују у 1633. годину.

¹³ Б. Челиковић, *Светилишта рудничког краја*, Крагујевац 1998, 177; исти, *Црквишта рудничког краја*, Зборник радова Музеја рудничко-таковског краја, I, Горњи Милановац 2001, 41.

¹⁴ П. Момировић, Љ. Васиљев, *Тириличке рукописне књиге цетињског манастира XIV-XVIII век*, Цетиње 1991, 163-165.

¹⁵ Р. Тричковић, *Српска црква средином XVII века*, 114; Радослав Грујић је сматрао да је веначко-рудничка епархија или била засебна област, или је била само део ужичке или ваљевске епархије: *Народна енциклопедија српско-хрватско-словеначка*, I, 336 (Р. Грујић, *Веначка епархија*).

¹⁶ Р. Тричковић, *н. д.*, 114, 154. Епископ Сава Вуковић је сматрао да је митрополит Серафим живео до 1644. године, али, нажалост, није јасно на основу чега је то закључио: Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд-Подгорица-Крагујевац, 1996, 439, 440.

¹⁷ Да би седиште митрополије венчачко-рудничке "можда" могло да буде у брезовачкој цркви сматра: В. Коларевић, *Брезовац – село у Шумадији (Горња Јасеница)*, Зборник предавања на трибини огранка Вукове задужбине у Аранђеловцу, Аранђеловац 1999, 48.

¹⁸ *Археолошки споменици и налазишта у Србији*, II, Централна Србија, Београд 1956, 163-165 (Д. Павловић); види: Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, II, Београд 1903, 300 (бр. 3688 и 3689). Љ. Стојановић је преузео натпис од Љ. Ковачевића који га је са пуно грешака прибележио 1877. године, а затим објавио у: *Starine, JAZU, X, 1878, 270*. Предложено читање Д. Павловића у *Археолошким споменицима* је најпоузданије.

¹⁹ Користећи се погрешним читањем Љ. Ковачевића у *Starinama JAZU*, Рајко Веселиновић је закључио, мада није јасно на који начин, да је манастир Светог Архангела Михаила опустео 1459. године: Р. Веселиновић: *Стање српске цркве од пада српских држава под турску управу до обновљења под патријархом Макаријем*, Богословље, 3-4, Београд 1938, 270; Такође, неутемељено у изворној грађи је и мишљење да је црква срушена од стране Турака крајем XVII века, вероватно у вези са Великом сеобом Срба под Арсенијем Чарнојевићем: С. Милеуснић, *Манастири Србије*, Нови Сад 2002, 158.

²⁰ Документација Завода за заштиту споменика културе, Крагујевац.

²¹ Када би ова нимало репрезентативна црквена грађевина можда и потицала из средњег века, пре би представљала дело неког непознатог локалног властелина него владарску задужбину деспота Ђурђа Бранковића.

²² Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, II, 302 (бр.3699).

²³ Вук Караџић, *Почетак описанија српски намастира*, Даница за 1826, у: Даница 1826-1829. и 1834. годину, Београд 1969, 45; Ј. Мишковић, *Путовање по Србији 1862. године*, *Српске новине*, бр. 190, 30. август 1874; исти, *Букуља и Венчац (географско-историјска скица)*, Годишњица Николе Чупића, књига XIX, Београд 1899, 219-227; Б. Дробњаковић, *Јасеница – антропогеографска испитивања*, СЕЗ, Књига XXV, Насеља и порекло становништва, Књига 13, Београд 1923, 270, 271. Неке забелешке и народно предање које "Бакићеве дворе" смештају на врх Венчаца (М. Милићевић, *Кнежевина Србија*, Београд 1876, 231; Ј. Скерлић, *Лисци и књиге*, III, Београд 1964, 249.), морају се одбацити, поготово после сондажних археолошких ископавања на "Градини-Мали Венчац", која су показала да се на овом планинском вису, званом још и "Јеринин град", "Бакићеви двори" и "Бакићевац", налазе остаци касноантичког утврђења – кастела: Н. Радојчић, О Старчевић, *Извештај са сондажног рекогносцирања локалитета "Градина" на Венчацу*, Шумадијски записи, I, Аранђеловац 2003. Види: F. Kanitz, *Römische Studien in Serbien*, Wien 1892, 143.

²⁴ АС, МБ-1836, № 344.

²⁵ АС, МБ-1836, № 345; АС, МБ, 1836, № 475.

²⁶ Ј. Мишковић, *Букуља и Венчац*, 219, 220. Сигурно да није случајност што је садашња парохијска црква у селу Бањи, подигнута 1896. године, посвећена Светом Пророку Илији.

²⁷ Документација Народног музеја у Аранђеловцу.

ИКОНОПИСАЧКА КОЛОНИЈА СВЕТИХ АРХАНГЕЛА

У Центру за културу у Младеновицу

У петак 18. септембра у младеновачком Центру за културу представила се бројној публици иконописачка колонија Светих архангела манастира Тресције.

У две галерије изложено је око 70 икона насталих у пет година трајања ове значајне манифестације. Рад колоније као и Удружења за развој црквене уметности представио је у неколико реченица господин Војин Милосављевић, руководилац колоније и председник удружења.

У наставку програма представљена је књига Југослава Оцокољића *Посне сликарске технике - допуњене методе иконописања*, о којој је поред аутора говорила и др Виолета Цветковска Оцокољић. Ова два аутора су такође представили и своје активности на превођењу књига најзначајнијих страних аутора из области црквене уметности, међу којима су књиге Леониде Успенског и Владимира Лоског *Смисао икона*, Ричарда Темпла *Иконе и тајновити извори хришћанства* (у издању наше епархијске издавачке установе Каленић) и Егона Седлера *Икона слика невидљивог*.

Такође је представљена и делатност издавачке куће наше епархије са књигама посвећеним црквеној уметности у оквиру новопокренуте едиције Зограф, са већ поменутом књигом Ричарда Темпла, као и два наслова аутора др Јоргоса Кордуса *Фајумски портрети и византијска икона* и *У ритму - етос линије у византијском иконопису*.

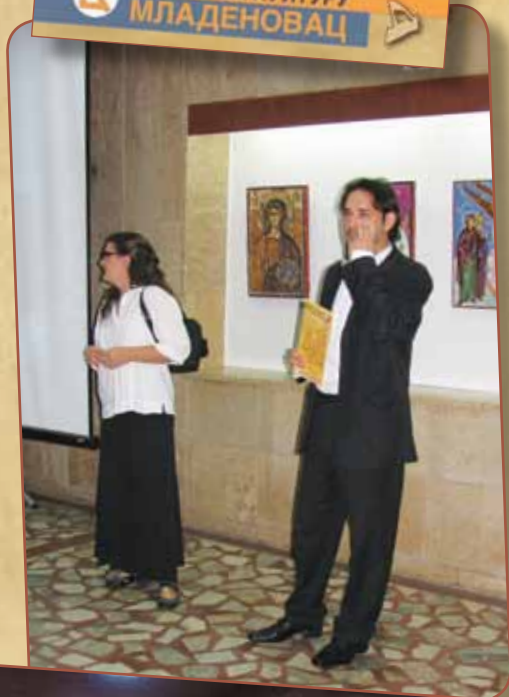
Договорена је будућа сарадња између Удружења за развој црквене уметности и Центра за културу Младеновац, као и неколико самосталних изложби чланова удружења у следећих годину дана.

Програм је испред Центра за културу водила Јелена Миловић, уредник програма ове институције.

Дејан Манделић

И
У
Д
Р
У
Ж
Е
Њ
Е

ДЈЕВА ИЗНАД УМА И ПОИМАЊА

У књизи „Тумачење свеноћног бденија“, издање Е. И. Коновалове, Москва 1901. године (из књига проигумана Доситеја Хиландарца), налазе се тумачења свих осам Богородичних (црквених песама које је саставио свети Јован Дамаскин), другачије званих Догматици, јер садрже у себи догматско учење о оваплоћењу Сина Божијег и Лику Његовом као Богочовеку. Ова објашњења за часопис „Источник“ (број 24, 1997) превела је наша угледна песникиња Злата Коцић. Преносимо тумачење Догматика седмог гласа

и си се, Богородице, показала као Мати изнад природе и остала Дјева изнад ума и поимања: и чудо рађања твојег не може исказати ниједан језик. Тако је чудесно, Пречиста, зачеће у теби и непојамна представа о рођењу, јер где Бог пожели, онде се превладава поредак природе. Стога те сви ми, признајући те за Матер Бога, усрдно молимо: моли се, да би биле спасене душе наше.

Догматиком седмог гласа свети Јован Дамаскин прославља неизрециве и непојамне појаве које су се збиле у лику Богоматере: њено материнство у девичанству и девичанство у материнству – и објашњава их вољом свемогућег Бога, који може све да учини, па било то и нешто натприродно и изнад нашег разума. На крају се он обраћа Богомајци молитвом за душевно спасење.

Ти си се, Богородице, показала као Мати изнад природе. У доношењу детета на свет учествују муж и жена. Ни муж без жене, ни жена без мужа не могу да продуже свој род – да оставе иза себе потомке. Стога су Пресвету Дјеву Марију, која је дала завет девичанства за цео живот, и запањиле речи арханђела: „И ево затрудњеш, и родићеш сина, и надјени му име Исус“ (Лука 1, 31). Она је у потпуности веровала речима изасланика Божјег, али је била у недоумици, како се то може догодити. Није

ваљда да она мора нарушити свој завет, да би зачела и родила? *Како ће то бити, кад ја не знам за мужа* (34. стих), питала је благовесника. Гаврило јој је открио да ће Син Вишњег силом Вишњег бити њен син, не имајући оца на земљи. Реч *Божија*, коју је изрекао изасланик небески, није остала празна. Пресвета Дјева Марија, не нарушавајући свој завет, а да је муж није такоа, постала је мајка – зачела је и родила. Дакле, да се послужимо речима догматичара: ти си, Богородице, постала мајка, или се *спознала* мајком натприродно, неуобичајено, на јединствен начин. Ниједна девица, ни пре ни после Марије, није била и неће бити мајка без садејства мужа. Она једина *победила је закон природе!*

Остала си девицом изнад речи и разума. Као што је натприродно, необично, Пресвета Дјева Марија постала мајка не спознавши мужа, баш је тако натприродно, необично и отуд неисказиво, непојамно „изнад речи и разума“ и њено остајање девицом после рођења Сина. Господ којег је она родила *није отворио врата девичанства* (Пасхални канон, песма 5, Богородичин 2), *сачувавши нетакнуте знаке њеног девичанства* (свети Андреј Критски). *Божанска искра није сагорела њену девичанску утробу, већ ју је сачувала затворену* (Ирмос канона, глас 1). То је исто тако неприродно као што је неприродно да грм обавијен пламеном гори и не сагори (*купина несагорива*), да море не потапа већ да омогући прелазак по свом дну (*Црвено море*), да огањ не спржи већ ороси (*пећ халдејска*). Због сличности рођења Спаситеља од Дјеве и ових натприродних појава, и Пресвета Марија у многим црквеним песмама налази се и упоређује с купиним несагоривом, с морем и пећи.

И чудо рођења твога речима се исказати не може, јер, као што је зачеће твоје, Чиста, било чудесно, тако је и представа о рођењу непојмљива.

Уистину су непојмљиве уму и нашим речима неизрециве тајне које су се збиле у лику Пресвете Богородице. „Чудо рођења твојега“, каже певач псалма, „ниједан језик исказати не може. Јер, као што је зачеће твоје било чудно, дивотно, тако је и представа о рођењу непојмљива.“ Да се ћути у побожном чуђењу пред оваквим и сличним чињеницама – најбоља је и најбезопаснија ствар. Неки могу да размишљају, разматрају их и говоре о њима, али не с тим да се труде да их некако разумеју и протумаче према свом разумевању, или, друга крајност, да, ако их не разумеју дозволе себи да посумњају у њихову стварност, већ да би осећали побожно поштовање пред недокучивим промислима Божијим.

Где хоће Бог, нарушује се уобичајени поредак природе. Ове речи догматика дају умирујући одговор онима који питају: зашто је непојмљиво, необјашњиво по законима природе зачеће и рођење Спаситеља света од стране Дјеве? Због тога што воља Божија у свом деловању није ограничена законима природе. **Где Бог хоће, нарушује се уобичајени поредак природе**, то јест где хоће Бог, тамо се нарушава уобичајени поредак природе. Али због чега је било потребно ово нарушавање закона природе у датом случају? У ком је смислу неопходно и корисно за нас велико чудо зачећа Пресвете Дјеве Марије без мужа, које се збило по Божијој вољи? Због чега је Бог благоизволео примити на себе људску плот од девичанске утробе а не на уобичајени начин земаљског рођења?

1) Ради спасења људи Једнородни Син Божији морао је да прими у јединство својега лица човекову плот, плот у свему сличну нашој, са свим слабостима наше природе и уједно – плот чисту, свету, безгрешну, такву какву је имао Адам пре прегрешења. Али природни начин рођења није могао да да Христу плот чисту и свету, зато што од времена првородног греха овим начином рађања преноси се прегрешење свим Адамовим потомцима без изузетка, и ко се на тај начин родио, као припадник и сам носилац првородног греха, не може другима донети спасење од грехова. Па шта је учинио премудри и свемогући Бог? Тамо где важећи закони природе нису били у

стању да остваре преблугу Његову намеру да спасе људе, Он је употребио натприродни начин. Јединородни Син Божији, како је благоизволео Бог Отац и уз садејство Светога Духа, није зачет као сви људи који се зачињу у безакоњу и рађају у греху – од пропадљивог семена мушког, већ без семена „од чисте и девичанске крви Пресвете Марије, коју је Свети Дух припремио, очистио од било каквих примеса греха у души и телу“ (Служба 25. марта).

2) Чудо да Дјева роди без семена било је неопходно још и због тога да би људи у ономе који се родио видели не само човека већ уједно и Бога. Ако су у Старом завету појављивања анђела у људском лику била пропраћена неким

необичним, натприродним збивањима која су уверавала људе да пред њима није обичан човек и да слушају савршену истину, зар онда и појављивање Бога у телу, на земљи, није морало бити обележено некаквим необичним догађајем који би омогућио да буде схваћено да тај који се јавио у телу јесте уједно и Бог у бити? Не! Непојамном Владици природе и њених закона приличило је, било је неопходно да се и на земљи, макар и у *обличју раба*, појави на посебан начин, непојмљиво, да се појави као Владика природе. Такав је био први моменат појављивања у телу Јединородног Сина Божијег – Његовог зачећа без семена у утроби Дјеве Марије.

3) Најзад, Богу је било благоугодно да прими у себе човеково тело од девичанске утробе и због тога што је једино девичанска утроба могла да обухвати собом Необухвативог. „Брак је могао да рађа људе. Једино девичанство достојно је било да роди Богочовека.“ Једино девичанство, као израз особене душевне чистоте и светости, могло је да усели у своја недра оног пред чијом чистотом и светошћу је и само небо нечисто (Јов 15, 15), у поређењу с ким и сами анђели имају нешто недостатно (Јов 4, 18).

Стога те сви ми, признајући те за Матер Бога, усрдно молимо: моли се, да би биле спасене душе наше. Пресвета Дјева Марија је Мати Божија. Као Мати, Она је блиска, одлучна крај Њега и може да измоли све што је корисно за душе наше. Дакле, Пресвета Маријо, поштујући те као Мајку Божију, молимо ти се усрдно, моли својега Сина и Бога да се *спасу душе наше*.

ВИЗУЕЛНА ЛИЧНА КАРТА ЕПАРХИЈЕ

Споменица – фотомонографија Епархије шумадијске, припремио и уредио Саво М. Арсенијевић, протојереј ставрофор, Крагујевац 2009. године

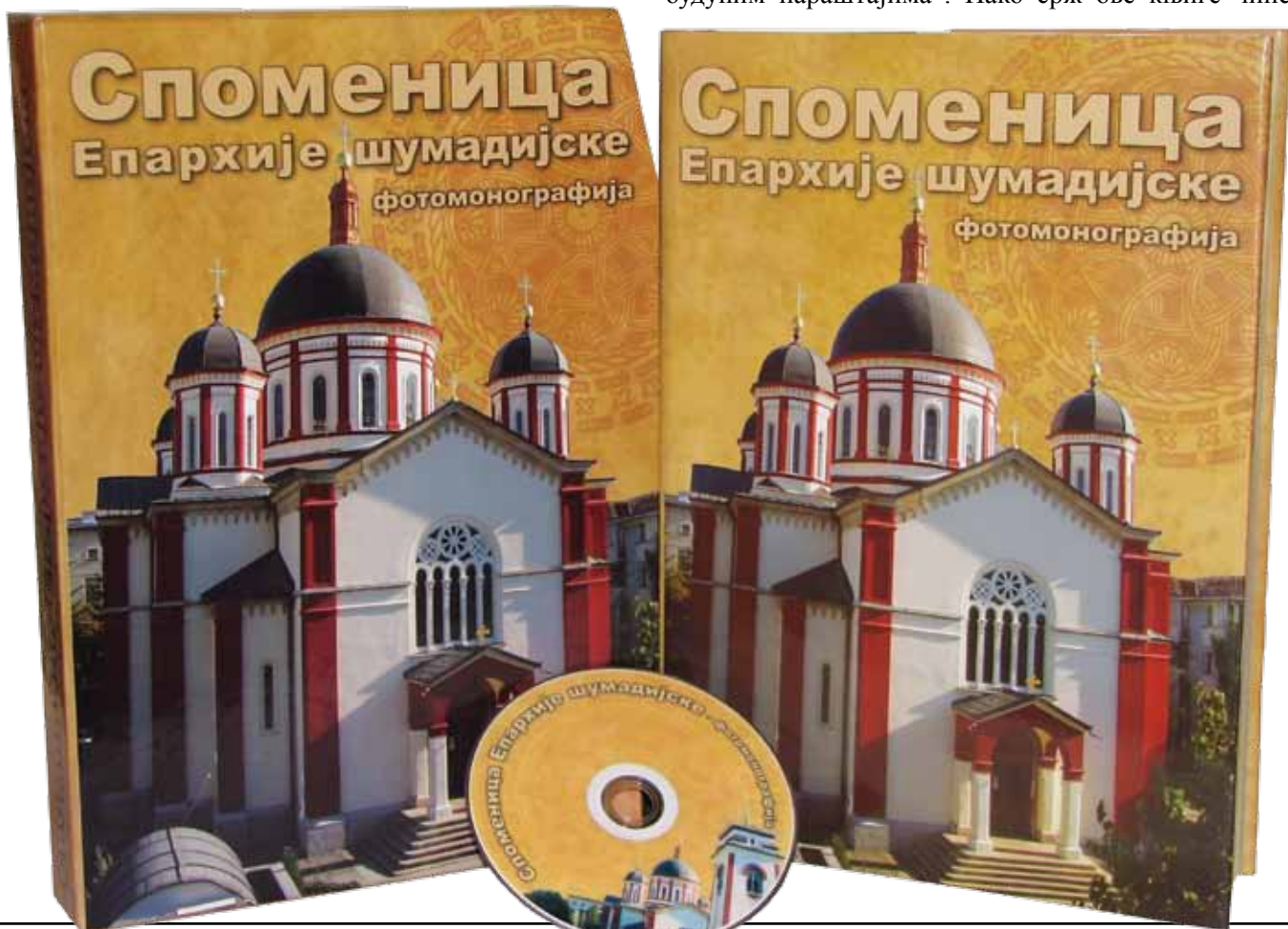

првој деценији XXI века само ретком пригодом, захваљујући пре свега ентузијазму у неким епархијама наше помесне Цркве, појављују се озбиљнији зборници, споменице или монографске публикације, посвећене неком значајном јубилеју, личности или важном манастиру и храму. И у тежим временима било је много више изузетно успешних пројеката ове врсте. Као да ни у самој Цркви, а још више у друштву и научним институцијама, нема снаге (многи ће рећи због недостатка финансијских средстава) да се сачињавају монографије о угледним манастирима или споменице посвећене великим јубилејима или изузетним црквеним личностима.

Шумадијска епархија је, хвала Богу, међу оних који успевају и у овим временима да приређују озбиљне, систематично припремљене публикације о свим видовима црквеног живота у овој дијецези. Након *Шематизма* објављеног почетком ове године који обихвата стање Цркве Божије у Шумадији у периоду од 2002. до 2008. године (време архипастировања Владике Јована Младеновића), пред нама је, ових

дана врло луксузно одштампана и, слободно можемо рећи, монументална *Споменица Епархије шумадијске – фотомонографија* коју је припремио и уредио протојереј ставрофор Саво М. Арсенијевић, парох Светотројичке цркве у Крагујевцу.

Ова монографија, која заиста има све карактеристике раније објављиваних монографских студија о нашим најзначајнијим светињама, као *Споменица* није посвећена неком конкретном поводу или јубилеју, већ је „општа ктиторска плоча свих црквених здања изграђених на овим просторима о којима се старају Епископ, свештенство и верни народ Епархије шумадијске“, како у предговору истиче прота Саво Арсенијевић. Дакле, она је „визуелно сведочанство“, односно користи најсавременије технологије визуелног представљања кроз фотографију и даје приказ стања манастира, катедралног храма, парохијских цркава и осталих црквених грађевина Шумадијске епархије на почетку трећег миленијума. Приређивач има на уму да једна фотографија може да објасни више него многе речи, односно да је фотографија пут у прошлост и тренутак вечности. Тако је, истиче С. Арсенијевић, „ова *Споменица* тапија и завештање будућим нараштајима“. Иако срж ове књиге чине

фотографије, не треба заборавити да њих прате и одговарајући текстуални подаци и објашњења, што ће корисницима омогућити да имају пуни доживљај о ономе што кроз векове Богом руковођене личности, знане и незнане, градише на територији данашње Шумадијске епархије.

Након кратког историјског прегледа црквеног живота у Крагујевцу и Шумадији који је праћен са неколико ексклузивних старих фотографија, следи део *Споменице* посвећен актуелном првојерарху Цркве Божије у Шумадији, Епископу Јовану (Младеновићу). Чине га новоприпремљена службена биографија Епископа, као и низ врло драгоцених фотографија које прате његов монашки живот у Студеници и шеснаест архијерејских година као Епископа тетовског, западноамеричког и шумадијског. Није потребно истицати колико драгоцено сведочанство за историју наше помесне Цркве могу бити фотографије из живота Студенице у другој половини XX века, када је она – Мајка свих српских цркава – прави и плодотворни центар борбе да Српска православна Црква не буде искључена из темеља националног идентитета. Потпуне текстуалне биографије претходних шумадијских епископа, Владике Валеријана (Стефановића) и Саве (Вуковића) допуњују многе до сада непознате фотографије из њиховог благочестивог архијерејског рада. И из ове *Споменице – фотомонографије* се види да се у свих шест деценија постојања Шумадијске епархије, а нарочито у последњој, изузетна пажња поклања уздизању монашког живота и манастира. Сведоче о томе успеле и квалитетне фотографије архитектонских и сликарских вредности манастира, али још више новоизграђених, обновљених и сређених манастирских конака у којима живе и са народом, гладним и жедним Бога Живога, сусрећу се монаси и монахиње, ти велики молитвеници за наше спасење. Ова књига исправља и једну неправду из ранијих књига о црквеном животу у Епархији – сада преко фотографија видимо ко су житељи наших манастира.

Свака црква, парохијска и филијална, у свим парохијама Шумадијске епархије које су груписане у тринаест архијерејских намесништава, фотографисана је, споља и изнутра, изузетно професионално, и те фотографије су врло квалитетно и прегледно репродуковане на страницама *Споменице*. Готово ниједној цркви није припало мање од једне странице ове и обимом велике књиге. Посебно похваљујемо прегледност коју је омогућио велики формат (30x21 сантиметар), али и осећај приређивача и графичког уредника о молитвеном значају, историјском трајању и архитектонско-ликовним вредностима појединих храмова. У овом делу налазе се и фотографије свих парохијских свештеника.

Оригиналним графичко-дизајнерским решењима, о којима се старао Дејан Манделц, омогућено је кориснику да се врло лако сналази међу великим бројем чињеница, визуелних и текстуалних, које су распоређене на 436 страна ове монографије. То је постигнуто тако што маргине бојом и текстом упућују на садржај који се у тој целини књиге налази.

Важан садржај *Споменице – фотомонографије Шумадијске епархије* чине и картографски прикази размештаја манастира, парохија и храмова. Чим се књига отвори, сусрећемо се са комплетном картом Епархије, са границама архијерејских намесништава, у коју су уцртани сви манастири и цркве. Ту је и размештај храмова на подручју града Крагујевца. У књизи су распоређене и карте које указују на положај манастира, односно храмова по архијерејским намесништава. Израдио их је веродостојно Хаџи Љубиша Гвојић.

И опрема и квалитет штаме *Споменице* завређују истицање. Како на први поглед изгледа, ипак није реч о луксузном издању, јер садржај који је обухваћен не би било могуће приказати на мање захтевном графичком материјалу. Јер, фотографија јесте ефикасан и захвалан медиј, али ако није квалитетно репродукована, губи све своје предности. Зато је било непоходно одредити се за виококвалитетан папир. А књига овог обима захтева и нарочито паковање, што је постигнуто сврсисходном кутијом са ваљаним графичким решењима. Важно је што ова монографија има и електронски формат, то јест садржај се може пратити и путем електронског оптичког диска (DVD).

Реализација овако амбициозно замишљене књиге много зависи од квалитета штампе. Имајући у виду претходна искуства, знало се да одговарајући квалитет гарантује само најмодернија штампарија у Крагујевцу, а можда и шире – *Графостил*. Свако ко буде ову фотомонографију имао у рукама, потврдиће да *Графостил* има велике заслуге што је она урађена по највишим графичким стандардима. Такође, видљиво је колико је свим појединцима, ангажованим на припремању књиге, поред професионалних знања, била неопходна и посебна посвећеност овом пројекту, односно вера да раде нешто изузетно важно и корисно. То је највише исказао протојереј стварофор Саво М. Арсенијевић, носилац, у пуном смислу речи, целог пројекта, као и фотограф Бојан Пауновић и ликовни уредник Дејан Манделц.

Одговор на питање зашто смо добили изузетну књигу – монографију о Шумадијској епархији, налази се и у речима уредника С. Арсенијевића у предговору *Споменице Епархије шумадијске – фотомонографије*: „Савремене вавилонске куле настају и нестају у облацима прашине и задаха трулежи, стварајући одвратност према њиховим боговима или према култу личности. Али, градити у славу и спомен Бога Живога, од искона је била највећа жртва и дело које уздиже...”

Н. Јованчевић

Нова Српска

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. јула до 30. септембра 2009. године:

Осветити:

Камен темељац за нови конак манастира Светосимеонског манастира Прерадовца, 1. јула 2009. године;

Парохијски дом при храму Светих Косме и Дамјана у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко, 18. јула 2009. године;

Спомен чесму при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архијерејско намесништво крагујевачко, 26. јула 2009. године;

Трpezар при храму Светог пророка Илије у Трнави, Архијерејско намесништво опленачко, 2. августа 2009. године;

Земљиште за подизање новог храма Силаска Светог Духа у Барзиловици, Архијерејско намесништво колубарско-посавско, 3. августа 2009. године;

Иконостас Светониколајевског храма манастира Драче, 4. августа 2009. године;

Чесму при храму вазнесења Господњег у Сопоту, Архијерејско намесништво космајско, 11. августа 2009. године;

Живопис трpezара Успењског манастира Денковца, 27. августа 2009. године;

Темеље новог конака Светосимеонског манастира Прерадовца, 7. септембра 2009. године.

Крстове и звоно за храм Силаска Светог Духа у Ловцима, Архијерејско намесништво беличко, 8. септембра 2009. године;

Темеље новог храма Свете Петке у Избеници, Архијерејско намесништво темњићко, 11. септембра 2009. године;

Звоно за храма Богородичиног Рођења у Тополи, Архијерејско намесништво опленачко, 21. септембра 2009. године;

Звона за храм Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко, 22. септембра 2009. године;

Просторије епархијског Радија „Златоусти“, 22. септембра 2009. године;

Темеље за храм Силаска Светог Духа у Доњем Катуну, Архијерејско намесништво темњићко.

Рукоположити:

Милоша Ждралића, апсолвента Православног богословског факултета, у чин ђакона 12. јула 2009. године, у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;

Николу Урошевића, у чин ђакона 20. јула 2009. године у храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу;

Владу Димитријевића, дипломираног теолога, у чин ђакона 1. августа 2009. године у Светониколајевском храму манастира Павловца, а у чин презвитера 2. августа 2009. године у храму Светог пророка Илије у Трнави;

Игора Обрадовића, свршеног богослова, у чин ђакона 2. августа у храму Светог пророка Илије у Трнави, а у чин презвитера 4. августа 2009. године у Светониколајевском храму манастира Драче;

Ђакон Александра Рисимића, у чин презвитера 28. августа 2009. године у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;

Бојана Чоловића, апсолвента Православног богословског факултета, у чин ђакона 29. августа у храму Преподобног Романа Српског у Рековцу, а у чин презвитера 1. септембра 2009. године у школском храму Светог Јована Златоустог крагујевачке Богословије.

Ђакон Дејана Марјановића, у чин презвитера 28. септембра године у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Основати:

Нову Српску православну парохију Другу бањевачку при храму Силаска Светог Духа у Бањевцу, Архијерејско намесништво бељаничко;

Нову Српску православну парохију Другу јагосину при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Нову српску православну парохију Другу међулушку при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Извршити арондацију:

Досадашње четири парохије у Младеновцу при храму Успења Пресвете Богородице, од којих је формирано шест парохија при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко;

Досадашње три парохије при храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором, од којих је формирано четири парохије пре храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Извршити регулацију:

Између парохије у Трнави при храму Светог пророка Илије, Архијерејско намесништво опленачко и парохије у Чумићу при храму Светих апостола Петра и Павла, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Између парохије у Бањевцу при храму Силаска Светог Духа и парохије Друге у Барајеву при храму Светог Николе, Архијерејско намесништво бељаничко.

Одликовати:

Орденом Светог Саве првог степена:

Светоархангелски манастир Тресије;

Орденом Светог Симеона Мироточивог

Александра Смиљанића;

Јована Јовановића;

Живорада Милосављевића;

Милету Радојевића;

Горана Благојевића;

Драгана Прекића;

Орденом Војска Карађорђа

Радишу Маринковића;

Радоја Љ. Новаковића;

Милована Матијевића;

Уврстити у ред задужбинара Црквене општине лазаревачке

Драгана Радаковића;

Правом ношења напрсног крста

Протојереја мр Рајка Стефановића, секретара Црквеног суда Епархије шумадијске и архијерејског намесника крагујевачког;

Протојереја Радована Јовића, пензионисаног пароха парохије у Шаторњи, Архијерејско намесништво опленачко;

Протојереја Милисава Симића, привременог пароха у Орашцу, Архијерејско намесништво орачачко;

Чином протопрезвитера

Протонамесника Слободана Богојевића, привременог пароха парохије у Трнави, Архијерејско намесништво опленачко;

Јереја Драгослава Милована, привременог пароха Седме крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Томислава Тадића, пензионисаног пароха у Кораћици, Архијерејско намесништво младеновачко;

Достојанством протонамесника

Јереја Зорана Митровића, привременог пароха у Малим Пчелицама, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Братислава Пауновића, привременог пароха у Ботуњу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Правом ношења црвеног појаса

Јереја Срећка Ковачевића, привременог пароха Друге парохије у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко;

Архијерејском граматом признања

Мирослава Миросављевића из Доње Трнавe;

Милоја Стојковића из Горње Трнавe;

Ратка Петронијевића из Горње Трнавe;

Александра Илића из Горње Трнавe;

Братислава Лазарчевића из Доње Трнавe;

Драгана Петровића из Горње Трнавe;

Горана Пантића из Доње Трнавe;

Душана Вукића из Горње Трнавe;

Радослава Ранића из Горње Трнавe;

Радоја Новаковића из Горње Трнавe;

Рајка Јанковића из Горње Трнавe;

Филипа Живановића из Сопота.

Предузеће „Електровод“ из Београда;

Предузеће „ЈПК Косово -А“ из Београда;

Божидара Миросављевића из Сопота;

Радичу Јовановића из Београда;

Сташу Гибарца из Београда;

Јелену Циврић из Београда;

Ахмеда Казаза из Неменикућа;

Светомира Костадиновића из Неменикућа;

Бору Шобота из Младеновца;

Данила Даниловића из Београда;

Драгана Радаковића из Београда;

Господина Мила Новокмега из Београда;

Александра Поповића из Београда;

Бранка Спасојевића из Аранђеловца;

Зорана Спасојевића из Аранђеловца;

Браћу Ђурковиће из Копљара;

Петра Игњатијевића из Београда;

Зорана Јаковљевића из Орашца;

Радосава Швабића из Буковика;

Радмилу Вукадиновић из Београда;

Светлану Јовановић из Копљара;

Одборнике Црквене општине орачачке;

Јанићија Карића из Орашца;

Зорана Вујановића из Аранђеловца;

Владу Ђуровића из Копљара;

Станоја Љубичановића из Београда;

Драгомира Алексића из Копљара;

Одборнике Црквене општине ботуњске;

Александра Николића из Чумића;

Радичу Новаковића из Чумића;

Небојчу Милошевића из Јагодине;

Мирољуба Радовановића из Јагодине;

Милицу Миросављевић из Јагодине;

Драгану Живановић из Раче;

Драгана Јовановића из Тополе;

Милутина Стевановића из Саранова;

Одборнике Црквене општине сарановачке;

Архијерејском граматом признања:

Срђана Кузмановића;

Станмира Станишића;

Милоша Божиновића;

Радмила Стевановића.

Поделити благослов за искушеништво:

Бранимиру Берберу у Вазнесењској обитељи манастира Саринца.

Преместити:

Јереја Милорада Михаиловића на дужност привременог пароха првог лесковачког у Лесковцу, Архијерејско намесништво беланичко;

Јереја Жељка Ерића на дужност привременог пароха мељачког у Мељаку, Архијерејско намесништво беланичко;

Протонамесника Слободана Раковића на дужност привременог пароха рајковачког у Рајковцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поставити:

Ђаконa Николу Урошевића на дужност парохијског ђаконa при храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Ђаконa Остоју Пешића на дужност парохијског ђаконa при храму Рођења Пресвете Богородице у Тополи, Архијерејско намесништво опленачко;

Протојереја ставрофора Златка Димитријевића на дужност привременог пароха Шесте парохије у Лазаревцу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Јереја Драгана Поповића на дужност привременог пароха Друге парохије при храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Ненада Марковића на дужност привременог пароха Прве парохије у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко;

Јереја Дејана Ђорђевића на дужност привременог пароха Треће парохије при храму Светог архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво белничко;

Протојереја Драгана Васиљевића на дужност привременог пароха Друге парохије у Бресници - Крагујевац, Архијерејско намесништво лепеничко;

Јереја Немању Младеновића на дужност привременог пароха Прве парохије при храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Драгана Икића на дужност привременог пароха Прве парохије при храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;

Јереја Сашу Антонијевића, на дужност привременог пароха Друге парохије у Баточини, Архијерејско намесништво лепеничко;

Јереја Бранислава Матића на дужност привременог пароха Четврте парохије при храму Светог Саве на Аеродорому – Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Владимира Ћировића, на дужност привременог пароха Шесте парохије при храму Силаска Светога Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Монахињу Теодору (Милојевић) за намесницу манастира Светог Николаја Мирликијског - Манастирка у Великој Кручевици;

Новорукположеног јереја Владу Димитријевића на дужност привременог пароха Прве парохије у Баћевцу, Архиепископско намесништво беланичко;

Новорукположеног јереја Игорa Обрадовића на дужност привременог пароха Друге парохије у Баћевцу, Архиепископско намесништво беланичко;

Новорукположеног јереја Александра Ресимића на дужност привременог пароха Шесте парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Протојереја мр Рајка Стефановића, секретара Црквеног суда Епархије шумадијске и архиепископског намесника крагујевачког у Крагујевцу, за старечину храма Светог Саве на Аеродорому – Крагујевац;

Протонамесника Милана Матића на дужност привременог пароха у Барошевцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протојереја ставрофора Митра Топаловића на дужност привременог пароха у Јунковцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Новорукположеног ђакона Милоша Ждралића на дужност парохијског ђакона при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архиепископско намесништво орашачко;

Новорукположеног ђакона Далибора Сентића на дужност парохијског ђакона при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко;

Јереја Огњена Грeбића на дужност привременог пароха у Бeлушићу, Архиепископско намесништво левачко;

Новорукположеног јереја Бојана Чоловића на дужност привременог пароха Друге парохије у Шопићу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Златку Димитријевићу, привременом пароху Шесте парохије у Лазаревцу, упражњену парохију у Барошевцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протојереју ставрофору Драгољубу Ракићу, пензионисаном пароху младеновачком и архиепископском намеснику младеновачком, упражњену парохију Шесту у Младеновцу, Архиепископско намесништво младеновачко;

Јереју Срђану Ковачевићу, привременом пароху Друге парохије у Азањи, упражњену парохију Прву у Азањи, Архиепископско намесништво јасеничко;

Братству храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу упражњену парохију Пету у Младеновцу, Архиепископско намесништво младеновачко;

Братству храма Светог Саве у Крагујевцу упражњену парохију Трећу при храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Протонамеснику Бојану Димитријевићу, привременом пароху у Маршићу и јереју Владимиру Ћировићу, привременом пароху Шесте парохије при храму Силаска Светога Духа у Крагујевцу, упражњену парохију у Реснику, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протојереју ставрофору Недељку Кусмуку, привременом пароху Прве парохије у Шопићу, упражњену парохију Другу у Шопићу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Јереју Ивану Теодосићу, привременом пароху у Венчанима, упражњену парохију у Раниловићу, Архиепископско намесништво орашачко.

Разрешити:

Ђакона Остоју Пешића даље дужности парохијског ђакона при храму Светог Саве на Аеродорому - Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Зорана Радојевића даље дужности привременог пароха Шесте парохије у Лазаревцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протојереја ставрофора Златка Димитријевића даље дужности привременог пароха у Барошевцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Јереја Ненада Марковића даље дужности привременог пароха Друге парохије при храму Светог Саве на Аеродорому – Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Дејана Ђорђевића даље дужности привременог пароха Треће парохије при храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Немању Младеновића даље дужности привременог пароха Друге парохије у Бресници, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протојереја Драгана Васићевића даље дужности привременог пароха Прве парохије при храму Светог Саве на Аеродорому – Крагујевац, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Драгана Икића даље дужности привременог пароха Прве парохије у Азањи, Архиепископско намесништво јасеничко;

Јереја Сашу Антонијевића даље дужности привременог пароха Шесте парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Јереја Бранислава Матића даље дужности привременог пароха Пете парохије при храму Силаска Светога Духа у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Јереја Владимира Ћировића даље дужности привременог пароха у Реснику, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протојереја ставрофора Драгољуба Ракића, пензионисаног пароха Прве парохије у Младеновцу и архиепископског намесника младеновачког, даље дужности опслуживања упражњене парохије Прве у Младеновцу;

Протојереја ставрофора Вида Милића, привременог пароха Прве парохије у Барајеву и јереја Владимира Димитријевића, привременог пароха Друге парохије у Барајеву, даље дужности опслуживања упражњених парохија, Прве и Друге у Баћевцу, Архиепископско намесништво беланичко;

Протојереја ставрофора Митра Топаловића даље дужности привременог пароха Друге парохије у Шопићу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протонамесника Милана Матића даље дужности привременог пароха у Јунковцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протојереја ставрофора Златка Димитријевића, привременог пароха Шесте парохије у Лазаревцу, даље дужности привременог пароха у Барошевцу;

Јереја Милорада Михаиловића даље дужности привременог пароха Прве парохије у Лесковцу, Архиепископско намесништво беланичко;

Жереја Жељка Ерића даље дужности привременог пароха у Мељаку, Архијерејско намесништво беланичко;

Протонамесника Слободана Раковића, даље дужности привременог пароха у Раниловићу, Архијерејско намесништво орашачко;

Ћаконa Ненада Јовановића, даље дужности парохијског ђаконa при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;

Жереја Ивана Јовановића, привременог пароха парохије у Превешту, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Белушићу, Архијерејско намесништво левачко;

Протојереја ставрофора Недељка Кусмука, привременог пароха Прве парохије у Шопићу, даље дужности опслуживања упражњене парохије Друге у Шопићу, Архијерејско намесништво колубарско-посавско.

Причислити:

Протојереја мр Рајка Стефановића, секретара Црквеног суда Епархије шумадијске и архијерејског намесника крагујевачког у Крагујевцу, братству храма Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац.

Поделити канонски отпуст

Монахињи Марији (Гегих) за сvezу клира Епархије рашко-призренске;

Жереју Зорану Радојевићу за сvezу клира Митрополије београдско-карловачке;

Ћакону Ненаду Јовановићу за сvezу клира Епархије банатске.

Примити у сvezу клира:

Жереја Дојчила Влајковића из Епархије милешевске; Монахињу Теодору (Милојевић) из сvezе клира Епархије нишке;

Протосинђела Арсенија (Никитовића) из сvezе клира Епархије зворничко-тузланске;

Жереја Огњена Гребиха из сvezе клира Епархије осечко-пољске и барањске;

Дејана Ненадовића из Епархије западноамеричке;

Сашу Поповића из Епархије врањске;

Жереја Живана Голубовића из Епархије милешевске.

Казнити:

Жереја Горана Ракића, привременог пароха Друге парохије у Лесковцу, Архијерејско намесништво беланичко, опоменом.

Завршили богословију:

Александар Савковић из Београда;

Немања Радивојевић из Петке;

Срђан Димитријевић из Лоћике.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Протојереју Синичи Марковићу из Крагујевца;

Жереју Гојку Марковићу из Лужница;

Жереју Веселину Селенићу из Брзана;

Протонамеснику Слађану Обрадовићу из Бадњевца;

Ивану Драгићевићу из Љутице;

Александру Савковићу из Крагујевца;

Милану Краљевићу из Крагујевца;

Протонамеснику Зорану Митровићу из Малих Пчелица;

Жереју Милану Јовановићу из Кораћице;

Жереју Владимиру Трифковићу из Течића;

Протонамеснику Милисаву Радовићу из Рогојевца;

Протонамеснику Јовици Ескићу из Бељине;

Протонамеснику Слободану Бабићу из Ердеча;

Жереју Живану Жујовићу из Велике Крсне;

Протонамеснику Зорану Симоновићу из Ракитова.

Поделити благослов за упис на Богословски факултет Светог Василија Острошког у Фочи Универзитета у Источном Сарајеву:

Жереју Владимиру Тировићу из Ресника;

Жереју Братиславу Пауновићу из Ботуња;

Жереју Милану Живановићу из Ђурисела;

Жереју Митру Ђурићу из Вучковице;

Жереју Радивоју Стојадиновићу из Сипића;

Жереју Милану Петровићу из Грбица.

Поделити благослов за упис на Високу школу за уметност и конзервацију Српске православне Цркве

Анки Стојановић

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа до 31. септембра 2009. године

АВГУСТ 2009:

1. август 2009:

Служио Литургију у Светониколајевском манастиру Павловцу и рукоположио у чин ђаконa Владу Димитријевића;

Венчао у Старој крагујевачкој цркви Драгомира и Ивану Обрадовић;

Присуствовао у манастиру Каленићу отварању народног сабора *Прођох Левач, прођох Шумадију*.

2. август 2009 – Свети пророк Илија:

Служио Литургију у храму Светог пророка Илије у Трнави и рукоположио ђаконa Владу Димитријевића у чин презвитера а Игора Обрадовића у чин ђаконa; пароха у Трнави Слободана Богојевића рукопроизвео у чин прото-

презвитера; осветио нови трпезар у црквеној порти; пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио у Раниловићу свештеника Слободана Раковића поводом крсне славе.

3. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

У селу Барзиловици код Лазаревца осветио земљиште за нову Светотријичку цркву;

Посетио Светогеоргијевски манастир у Ћелијама.

4. август 2009 – Света Марија Магдалина:

Служио Литургију у манастиру Драчи и рукоположио у чин презвитера ђаконa Игора Обрадовића; пререзао славски колач поводом славе манастирске капеле;

Орден Светог Симеона Мироточивог уручио Александру Смиљанићу а орден Војда Карађорђа Радиши Маринковићу;

Посетио дом Костића у Белошевцу – Крагујевац.

5. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

У Саборној цркви у Крагујевцу служио парастос пострадалима у ратној акцији хрватске војске „Олуја“.

6. август 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Посетио Жупањевац и обишао археолошке радове;

Посетио манастире Каленић и Прерадовац.

7. август 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виногради-ма – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића;

Примио секретара Удужења банака Верољуба Дугалића.

8. август 2009 – Преподобномученица Параскева

Служио Литургију у манастиру Петковици и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;

Венчао у манастиру Дивостину Андрију и Весну из Крагујевца;

Учествовао на бденију у Саборној цркви у Крагујевцу.

9. август 2009 – Свети великомученик Пантелејмон:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

10. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Одредио у порти цркве у Буковику место за гроб књижевнику Данку Поповићу.

11. август 2009:

Служио Литургију у Вознесењском храму у Сопоту током које је крстио Магдалину, кћерку ђакона Филипа Јовановића и Анастасију, девојку из Француске;

Служио у цркви у Буковику, са митрополитом црногорско-приморским Господином Амфилохијем, опе-ло књижевнику Данку Поповићу.

12. август 2009:

Саслуживао у манастиру Крушедолу, са више епископа СПЦ, на Литургији поводом пет векова од оснивања овог манастира;

Походио и поклонио се манастирима Старо и Ново Хопово.

13. август 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Учествовао на заседању Просветне комисије Синода СПЦ у крагујевачкој Богословији о утврђивању програма за пети разред богословија и сусрео се са митрополитом црногорно приморским Господином Амфилохијем и епископом далматинским Господином Фотијем;

Примио Нићифора Аничича из Јоханесбурга.

14. август 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виногради-ма – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

15. август 2009 – Пренос моштију светог првомученика Стефана:

Служио Литургију у манастиру Никољу Рудничком и пререзао славски колач поводом славе манастирске капеле.

16. август 2009:

Служио Литургију у задужбинској цркви на Опленцу и парастос краљу Петру I Карађорђевићу поводом годишњице смрти.

17. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Посетио Жупањевац и обишао археолошке радове, као и радове на изградњи конака у манастиру Прерадовцу и на цркви у Рековцу.

18. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пентелејмона у Станову – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Утврдио у цркви у Десимировцу распоред фрескописања;

Служио бденије у манастиру Благовештењу Рудничком.

19. август 2009 – Преображење:

Служио Литургију у манастиру Благовештењу Рудничком и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма.

20. август 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио манастир Прерадовац и обишао радове на изградњи манастирског конака.

21. август 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виногради-ма – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио др Радета Николића.

22. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

23. август 2009:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу и обавио духовне разговоре са сестрама ове свете обитељи.

24. август 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац.

Рад у Епархијској канцеларији;

Сусрео се у Београду са Новицом Јевтићем, ктитором храма Светог Димитрија у Крагујевцу.

25. август 2009:

Учествовао у Српској академији наука и уметности у разговорима о издавању Зборника радова са научног скупа поводом шестогодишњице подизања манастира Каленића.

26. август 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио Слободана Арсенијевића, новог ректора Универзитета у Крагујевцу и Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског савета Шумадијске епархије;

Примио Боривоја Јаковљевића, директора Бање Горња Трпача;

Примио епископа канадског Господина Георгија и Илију Ракановића, потпредседника Епархијског савета канадске епархије са праћњом.

27. август 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у манастиру Денковцу поводом славе манастирског храма и осветио живопис у манастирској трпезарији.

28. август 2009 – Успење Пресвете Богородице:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и рукоположио у чин презвитера ђакон Александра Ресимића; пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Пререзао славске колаче, поводом храмовне славе, у црквама у Лужницама и Влачки;

Присуствовао у порти Саборне цркве у Крагујевцу концерту групе *Смиље*.

29. август 2009 – Преподобни Роман Српски:

Служио Литургију у храму Преподобног Романа у Рековцу и рукоположио у чин ђакон Бојана Чоловића; рукопроизвео свештеника Радована Јовића у чин протопрезвитера и одликовао га правом ношења напрсног крста; пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Венчао у Саборној цркви у Крагујевцу Душана и Ивана Николић.

30. август 2009:

Саслуживао на Литургији у манастиру Каменцу епископу жичком Господину Хрисостому и учествовао у монашењу искушенице Мине Брковић која је добила монашко име Ирина и искушенице Маје која је добила монашко име Христина;

Примио музичке уметнике Бору Дугића и Јелену Томашевић.

31. август 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац током које је крстио Лазара Шаренца;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио села Витановац и Адране.

СЕПТЕМБАР 2009:

Служио Литургију у школском храму Богословије Светог Јована Златостог у Крагујевцу и Призив Светог Духа поводом почетка школске године; рукоположио у чин презвитера ђакон Бојана Чоловића.

2. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

3. септембар 2009:

Боравио у Клиничко-болничком центру у Београду ради здравствених прегледа.

4. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Посетио манастир Каленић и сусрео се са академиком Гојком Суботићем ради припремања Зборника радова о овом манастиру;

Посетио манастир Прерадовац.

5. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

6. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и одржао братски састанак са свештенством орашачког намесништва;

Венчао у цркви у Белошевцу – Крагујевац Миодрага и Гордану Радић.

7. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Осветио и поставио повељу у темеље новог конака манастира Прерадовца;

Посетио манастир Манастирак;

Посетио Копљаре и обишао радове на цркви Свете Анастасије;

Посетио манастир Брезовац.

8. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Сушици – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Осветио у селу Ловцима код Јагодине крстове и звоно за нови храм;

Примио групу инжењера из РЕИК-а *Колубара* у Лазаревцу.

9. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

10. септембар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Сусрео се у Смедеревској Паланци са представницима здравствене службе и одредио место за изградњу нове цркве у кругу паланачке болнице;

Посетио храмове Преображења Господњег и Свете Петке у Смедеревској Паланци;

Посетио у крагујевачкој болници оболелу протиницу Марицу Ћирковић.

11. септембар 2009 – Усековање главе Светог Јована Крститеља:

Служио Литургију у храму Светог Јована Крститеља у Орашју и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Осветио темеље за нову цркву Свете Петке у Избеници.

12. септембар 2009:

Служио Литургију у Светониколајевском храму у Ердечу током које је венчао Мирка и Љиљану Шилковић; Предводио литију од Јагодине до манастира Јошанице; Примио епископа липљанског Господина Теодосија.

13. септембар 2009:

Служио Литургију, уз саслуживање епископа липљанског Господина Теодосија, у Светоархангелском манастиру Тресијама и предводио молитвено обележавање седамстогодишњице постојања овог манастира.

14. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Служио парастос на гробљу у Драгоцвету;

Посетио Јагодину и обишао радове на цркви Свете Петке.

15. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац;

Примио декана Православне академије Светог Сергија у Паризу протојереја Николу Црнокрака са групом професора и студената;

16. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

17. септембар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Примио чланове организације „Свебор“.

18. септембар 2009:

Боравио у Београду ради епархијских послова.

19. септембар 2009:

Осветио новоподигнуту цркву посвећену Чуду светог архангела Михаила у Корману код Крагујевца и служио Литургију;

Венчао у Саборној цркви у Крагујевцу Ивана и Јовану из Крагујевца.

20. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог цара Константина и свете Царице Јелене у Влашкој и предводио молитвену прославу стогодишњице подизања ове цркве;

Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу;

Примио епископа Господина Атанасија Јевтића.

21. септембар – Рођење Пресвете Богородице:

Саслуживао на Литургији у Карађорђевој цркви у Тополи коју је служио епископ Господин Атанасије Јевтић и пререзао славски колач поводом храмовне славе; предводио литију улицама Тополе поводом градске славе; учествовао на свечаној седници Скупштине општине Топола.

22. септембар 2009:

Служио Литургију у недовршеној цркви Светих Јоакима и Ане у Међулужју и пререзао славски колач поводом храмовне славе; осветио три звона за ову цркву;

Осветио просторије Епархијског радија *Златоуст*.

23. септембар 2009:

Крстио у Штутгарту (Немачка), по одобрењу епископа средњеевропског Господина Константина, малу Анастасију, чији су родитељи из Белошевца – Крагујевац.

25. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виногради-ма – Крагујевац;

Примио градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића;

Примио у Скупштини града Крагујевца награду *Kanetan Миша*;

Посетио манастире Каленић и Прерадовац.

26. септембар 2009:

Служио Литургију у Доњем Катуну и осветио темеље за нову Светотројичку цркву у овом селу;

Служио Крстовданско бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

27. септембар – Крстовдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Чумићу и рукоположио Ђакона Дејана Марјановића у чин прерзвитера.

28. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Посетио цркву на гробљу Бозман у Крагујевцу;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио село Прањане.

29. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Сушици – Крагујевац;

Примио протојереја Дана Поповића из Сакраманта, Калифорнија, САД са породицом;

Крстио у крагујевачкој цркви Светог Димитрија малог Николу Јевтића, унука ктитора цркве Новице Јевтића.

30. септембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу;

Рад у Епархијској канцеларији;

У касарни *Милан Благојевић* у Крагујевцу присуствовао прослави јединица противваздушне одбране;

Примио доктора Радета Николића и Милади-на Гавриловића, директора Задужбине краља Петра I Карађорђевића на Опленцу.

ДЕЧИЈА СТРАНА

«КО НЕ ПРИМА ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕ ЋЕ УЊЕГА»

ВЕРА

ера је одговор човека на обећања која нам даје и могућности које нам нуди Бог. Вера значи гледати у новорођенче, а видети Творца. Вера значи ходати на киши и знати да ће сунце засјати поново. Вера је суочење са распећем и сазнање да то није последње поглавље живота.

Вера има сијамског близанца који се зове љубав. У ствари, ако љубав није повезана са вером, она је мртва. Вера прима, а љубав даје.

Вера се гаји, она расте од молитве и учења речи Божије. Вера, дакле, потиче од проповеди, а проповед бива Христовом речју (Римљанима 10, 17).

Свети Јован пише: *Ово је победа која је победила свет: наша вера. Ко је тај што побеђује свет, ако не онај који верује да је Исус Син Божији?* (1 Јованова 5, 4-5).

Вера је поверење у реч Божију, баш као што се верује научнику када вам каже да је сунце деведесет два милиона миља удаљена од земље, мада ви сами то нисте и измерили. Вера значи поклонити се Божијем

откровењу. *Ако већ примамо људско сведочанство, Божије сведочанство је веће, а ово је Божије сведочанство – да је сведочио за свога Сина... Ко не верује*

Богу, начинио га је лажом, јер није веровао у сведочанство којим је Бог сведочио за свога Сина (1 Јованова 5, 9-10).

Вера значи рећи, али и мислити – ја верујем. *Верујем да ћу видети доброту Господњу на земљи живијех. Господ је видјело моје и спасење моје; кога да се бојим? Господ*

је крјепост живота мојега; кога да се страшим? (Псалм 27, 13 и 1)

Вера не наступа супротно разуму, већ га надилази. Вера је полагање живота и ризиковање свега у залог да је Исус Христос Син Божији и Спаситељ света. Вера не значи само веровати у постојање Бога, већ је вера и ставити свој живот у Његове руке; јер вера је знати да Бог не само да постоји, већ и брине о нама. Вера је рука која прима благослов. Вера прима све оно што Бог даје, не као оно што заслужујемо, већ као дар милости Његове.

ПРЕМУДРОСТ! ПРАВО СТОЈМО!

една четворогодишња девојчица имала је посебан начин буђења мајке. Кад би њена мама имала један од оних дана кад све заборавља, она би се пела мајци у наручје, куцнула би је по глави, и викнула јој на уво: “Буди се, ти унутра! Буди се!”

Исту намену имају и речи: “Премудрост! Право стојмо!”, које тако често чујемо у току литургије. То Исус куца и виче нам на уво: “Ти унутра, пробуди се! Хоћу са тобом да поделим своје мудре речи и вечни живот. Буди пажљив!”

БОГОРОДИЦА ГОВОРИ

ик Деве Марије са дететом у апсиди цркве говори нам важну и моћну поруку: “Погледајте”, каже она, “Он, који је Господ свега постојећег постаде мали и рањив ради вас. Он вам долази потпуно отворено, као Дете. Он жели да га примите у своје наручје и срце, да нађете у Њему своје спасење од греха и смрти. Гледајте! Он, који је богат, постаде ради вас сиромашан, да би ви кроз сиромаштво Његово постали вечно богати.”

Примите Исуса из руку Деве Марије. Она га нуди вама. Примите га у наручје као што је то свети Симеон Богопримац урадио. Загрлите га. Волите га. Покорите му се. Следите га. У Њему ћете пронаћи мир. У Њему ће ваше очи заиста видети и осетити спасење Божије.

Нико није изразио поруку Богородице у апсиди – да се Христос уобличи у нама – боље него што је то учинио свети апостол Павле. Читава његова порука у бити има Христа настањеног у нама. Стотину шездесет и четири пута у својим посланицама, он користи израз “у Христу”. Нико више није користио тај израз. Свети Павле га је осмислио да укаже на сасвим ново и јединствено искуство да Христос живи у нама.

Он поручује Галатима: *Децо моја, коју опет с муком рађам, док се Христос не уобличи у вама* (Галатима 4, 19). Свети апостол Павле је буквално носио Христа, баш као Богородица.

ОЦИ ГОВОРЕ

огатите се, не само материјално, већ и у побожности; не само добрима, већ и врлином; или боље, само врлином... Поступајте као Бог према несрећнима... Јер ничим се не приближавамо Богу као кад чинимо добро човеку (Свети Јован Златоусти).

ДЕЧИЈА СТРАНА

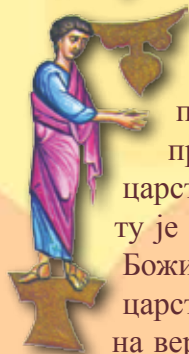
СЕТИВШИ СЕ СВИХ СВЕТИХ

и се не молимо сами током литургије. Молимо се заједно са свим светитељима. Зато свештеник каже: “Сетивши се свих светих, опет и опет у миру се помолимо Господу.”

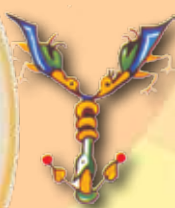
Више пута у току литургије ђакон нас сличном опоменом позива да се помолимо: “Помињући пресвету, пречисту, преблагословену, славну владатељку нашу Богородицу и увек девојку Марију са свима светима, сами себе и једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо.” Овде јасно видимо да је циљ подсећања на Богородицу и све свете да нас поведе ка дубљем предавању Христу Богу. Средиште није на свим светима, већ на Христу. Пошто смо поменули светитеље, настављамо да “себе и једни друге Христу Богу предајемо.” Пошто смо се подсетили на друге у породици Божијој који су одлично служили његовој слави, правилно смо надахнути да и себе понудимо и потпуно предамо Христу, нашем Богу.

ГДЕ ЈЕ ЦАРСТВО

де год да је неко крштен у име Пресвете Тројице и прима Духа Светог кроз свету тајну крштења и миропомазања, ту је посејано семе царства Божијег. Кад год грешник преиспита себе и одлучи да се врати свом Оцу, као што је учинио блудни син из јеванђелске приче, ту се пројављује царство Божије. Кад год молећи се отворите своје срце Богу, ту је царство Божије. Кад год видите да неко грли деформисане и брине за болесне у име Исуса, ту је царство Божије. Где год се служи Света литургија и где је Христос присутан као реч Божија и Хлеб Живота, ту је царство Божије. Али, морамо још једном да нагласити: ако је царство Божије у вама, нико више неће морати да вас убеђује да идете на литургију, нити на веронауку. Доћићете од своје воље! Нећете моћи ни да замислите да не дођете, јер сте у царству, и царство је у вама.

ОЦИ ГОВОРЕ

радите оно што можете, а онда молите Бога да вам да снаге да урадите оно што не можете (Блажени Августин).

ЗНАК КРСТА

спитајмо дубље значење знака крста који православни хришћани праве на свом телу док се моле.

Кажи прст, средњи прст и палац десне руке се спајају да покажу да верујемо у Бога Оца који нас воли, Бога Сина који нас спасава, и Бога Светог Духа који живи у нама. Три прста се спајају да покажу да верујемо у једног, а не три бога. Преостала два прста представљају две Христове природе, тј. Да је Он и Бог и човек у исто време. Та два прста се савијају ка длану да покажу да је Исус ради нашег спасења сишао са неба.

Када се прекрстимо, тај чин нас подсећа не само на цену коју је Христос платио да нас искупи од греха, већ је и израз највеће хришћанске заповести – воли свог Бога свом душом, срцем и снагом. Када додирујемо чело, ми у ствари кажемо: “Волим те, Господе, свим умом својим.” Када додирујемо рамена, кажемо: “Волим те, Господе, свом снагом својом.” Када додирујемо груди, у ствари кажемо: “Волим те, Господе, свим срцем и душом.”

Када се молимо, молимо се Богу умом и срцем. Али када се прекрстимо, молимо се Богу телом. Тако се цео човек – тело, ум и срце – моли Богу.

Док се крстимо, изговарамо: “У име Оца и Сина и Светог Духа.” Православни хришћани увек се моле у име Пресвете Тројице.

ГРЕХ ЗАСЛЕПЉУЈЕ

азмислите како нас грех заслепљује! Он одвлачи нашу пажњу на оно што је лоше и забрањено. Он нас дословно заслепљује за праве ствари у животу у којима Бог жели да уживамо. На пример, када је Бог створио Адама и Еву, Он их је поставио у Рајски врт. Читав врт им је дат да у њему уживају. Беше тамо мноштво дрвећа. Дозвољено им је да једу од свега воћа са тог дрвећа. Али, само плодове једног дрвета Бог им забрани да једу. Ипак, грех их толико заслепи да је једино дрво које су видели, једино дрво за чијим су плодовима жудели, било баш то, забрањено дрво. Колико је слеп злочинац! Колико је слеп прељубник! Колико је слеп лопов! Колико је слеп сваки грешник! Колико је слеп да не види све оне ствари које сачињавају истинску срећу и радост.

Размислите како дозвољавамо мржњи, похлепи и себичности да нас заслепе. Ако човек мрзи себе, он умишља и да га сви остали мрзе. Он је слеп, јер не види љубав у другима. Ако је човек похлепан, он замишља да су и сви остали похлепни као он и да желе да му отму све што има. Он је слеп, јер не види доброту и великодушност у другима. Нечиста особа не може да види чистоту у другима. Непоштен човек не види поштење у другом човеку. Јер ми не видимо људе онаквим какви заиста јесу, већ какви смо ми. Ако живот посматрамо кроз прљав прозор, кроз грешно срце, имаћемо много мрља пред очима и највећи део онога што видимо биће нечист.

*фото
репортажа*

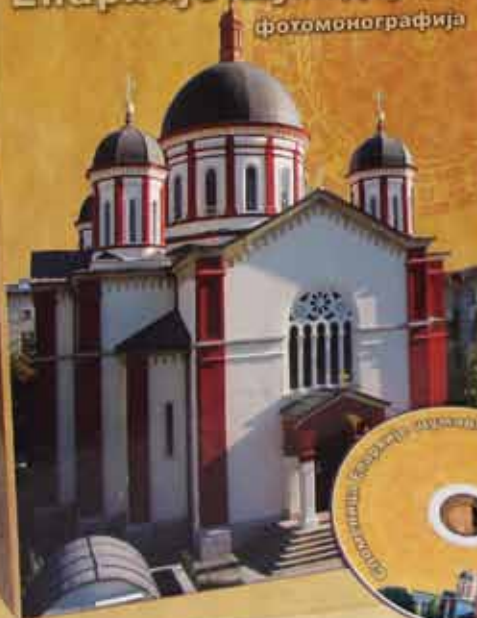

НОВООСВЕЩЕНИ ХРАМ У КОРМАНУ

ново издање Епархије шумадијске СПОМЕНИЦА Епархије шумадијске фотомонографија

Споменица
Епархије шумадијске
фотомонографија

Споменица
Епархије шумадијске
фотомонографија

Епархијски центар
Епархије шумадијске
и епархијски центар

БИОГРАФИЈА
ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКИХ
СА ФОТОАЛБУМИМА

436 страна А4 формата, преко 2000 фотографија, 4 детаљне, професионално урађене карте, пун колор, тврд повез, у картонској кутији, као и мултимедијални DVD са још већим бројем фотографија и преко 6 сати видео материјала. Кратка историја црквеног живота у епархији, биографије Епископа шумадијских са фотоалбумима, сви манастири епархије шумадијске и сви храмови, приказани детаљно на квалитетним фотографијама. Детаљан преглед црквеног уређења, као и градитељства, зидног сликарства и иконописа у Епархији шумадијској.